

פרוטוקול הוועדה לאיכות הסביבה עיריית תל אביב

מיום שני, י"א תמוז התשפ"ה, 7/7/2025 (5/2025)

צל והצללה

מציגים:

- אבי לוי, תכנון וניהול פרויקטים בשפ"ע
- ד"ר בעז קידר, מנהל תכנון בר קיימא ואנרגיה
- טל נדב, הרשות לאיכות הסביבה
- יואב דוד, אדריכל העיר
- יעל דורי, נציגת אדם טבע ודין
- פלג בר-און, פקיד היערות, שפ"ע
- הצללה בחצרות מבני ציבור ובמרחב הציבורי
- תכנון מבוסס נתונים לשילוב צל במגרשים
- פרויקט יער עירוני, נטיעות בשכונות ובשיתוף תושבים
- צל במרחב הציבורי
- הצעת חוק הצללה
- שימור וטיפול במשאב העצים בעיר

Shading Trees, Rothschild
Boulevard, © Shutterstock

נכחו - חברי הוועדה

פרופ' נח עפרון	יו"ר הוועדה
סטלה רות אבידן	נציגת ציבור "יד אליהו ירוקה"
איתמר אבנרי	חבר מועצה
איתן בן עמי	מנהל הרשות לאיכות הסביבה וקיימות
חן אריאלי	סגנית רה"ע
מירה רדזינר	מזכירת ועדה

נעדרו

ברנדט באור	חברת ועדה, "קהילת מעוז אביב"
מוטי רייפ	חבר וועדה, חבר מועצה

מוזמנים נכחו

אבי לוי	מנהל מח' תכנון וניהול פרויקטים, שפ"ע
אבישי גרין	תושב שכונת שפירא
אופיר כהן	פעיל סביבה
אורלי בביצקי	מנהלת חוסן אקלימי, "אדם טבע ודין"
אסנת בנימין	אדריכלית, אילנאית ופעילת סביבה
בוני צינדלר	תושבת שכונת שפירא
בן חושן	חבר סיעה
בר טל	פעיל סביבה, אגרונום
ד"ר בעז קידר	מנהל תכנון בר קיימא ואנרגיה
הדר פוגל	ראש תחום בכירה קשרי לקוח, עיר סגולה
הדר שגיא	תושבת שכונת שפירא
טל נדב	רכזת יער עירונית, הרשות לאיכות הסביבה
טניה דדון	פעילה סביבתית
יואב דוד	אדריכל העיר
יערה פרץ	תושבת שכונת שפירא
נועה הולנדר	רכזת תכנון בר קיימא
עזרא נוה	מנהל יחידת התיעול, הנדסה
עידן שפרינגר	מצוות GIS מרכז מידע גיאוגרפי, אגף טכנולוגי ומערכות מידע
עמית איתן	מתכנן בכיר, מנהלת הרק"ל
עמרי גורן	תושב שכונת שפירא
פלג בר-און	פקיד היערות אגרונום בכיר, שפ"ע
קרן שמרי רוטברג	תושבת שכונת שפירא
שלמה שטיין	פיקוח עירוני

פרוטוקול

פרופ' נח עפרון, יו"ר: תענוג לראות אתכם פה בישיבה השמינית בקדנציה הנוכחית של הוועדה הזאת. בזמן שאנחנו פותחים את הישיבה הזאת, בטקס, צוותי חילוץ וספינות מחפשים אחר ילדות ממחנה קיץ בשם מיסטיק שנסחפו כשהנהר גואדלופה עלה ביותר מ-6 מטר בתוך שעותיים והם מקווים שלא יצטרכו להוסיף את עשרות הילדות שנעדרו לרשימת העשרות שנהרגו. זה עוד סימן נורא, כאילו שהיינו זקוקים לעוד סימן לכך שמשבר האקלים מחייב אותנו לשנות את הדרך שבה אנחנו חיים. היום נדבר ולא בפעם הראשונה על המאמצים המשמעותיים שנעשו בשנים האחרונות להגדיל את כמות, האיכות והרציפות של הצל במרחב העירוני, וגם על התוכניות לעתיד. חלק מאיתנו, השתתפו בחודש שעבר בכנס בסטנפורד שבקליפורניה שאיגד אנשי מקצוע מעיריית לוס אנג'לס ותל אביב יפו. אודי כרמלי היה שם וגם בועז קידר ואיתן בן עמי שהיו מבריקים ברמות. באחת מההרצאות בכנס, ציטטו את סמי רוט, כתב האקלים של ה-LA Times, שהוא full time עובד ככתב אקלים בעיתון, שכתב על לוס אנג'לס. יש בלוס אנג'לס שתי ערים בעצם, אחת מוצלת וקרירה והשנייה היא אי חום. החום והשמש נעשים לצורה נוספת של הפרדה ואפליה בעיר. והעובדה הזאת שצל הוא בריאות וצל הוא נוחות וצל הוא, לעיתים ההבדל בין הצלחה לכישלון של עסק. וצל הוא קהילה, וצל הוא הוגנות, וצל הוא צדק. הנקודה הזאת ברורה לכל אחד ואחת שיושבים כאן. היום נשמע על המאמצים של העירייה להתמודד עם הצורך בהצללה רחבה וטובה יותר לנוכח שינויי האקלים. זה נושא שטופל ונידון במחלקות רבות ושונות ברחבי העירייה. כדאי לציין שבתקופה האחרונה התקיימו פגישות טובות במיוחד בין המחלקה לתכנון בר קיימא ואנרגיה לבין נציגות של אדם, טבע ודין שגם נמצאות פה, אשר מובילות יוזמה לחוק הצללה ארצי, שגם מהן אנחנו נשמע היום. לכן אפשר לראות את הדיון שלנו היום כחלק משיחה רחבה ומתמשכת כבר שנים, שמתקיימת כאן בתוך העירייה וכאן בעיר. אני מתכבד להזמין את אדריכל העירייה, יואב דוד לפתוח את הדיון ולהציג את המצגת הראשונה.

יואב דוד, אדריכל העיר: תודה רבה לכם. תודה רבה לך. אני אנסה בכמה דקות של רקע לשתף אתכם בדרך שבה אנחנו מתמודדים ועוסקים בנושא של צל בעיר, ואולי גם להראות כמה דוגמאות לדברים שהם אופייניים לעבודה שלנו. אתחיל בנימה אישית, אני מתגורר כבר יותר מעשרים שנה במעוז אביב. ומעוז אביב היא דוגמה שאולי קשה ללמוד ממנה למקרים אחרים, אבל זה סוג של מרקם בנוי, שיש בו שטחים פתוחים גדולים מאוד, עצים בוגרים. ההתחדשות העירונית במרקם הזה, היא התחדשות של תוספות בינוי. יש הרחבות, אין בנייה מחדש, אין מרתפים, אין חניונים תת קרקעיים ויש רווח עצום לאוכלוסייה שגרה שם, לתושבים, לילדים. יש מרקם קצת כמו קיבוץ, העצים נשמרים, הצל נשמר. לפני כמה זמן שכנה באה ואמרה, תראה, אנחנו רוצים לעשות את ההרחבות. הנה אתם רואים מצד שמאל, זה למשל בלוק של הרחבה כזה, אבל יש עץ נורא גדול שעומד שם בהרחבה. אז היא אומרת, אולי אפשר בעירייה לעשות, תאשרו לי מן מרפסת כזו שתכבד את העץ. וכמובן שמה שהיא רצתה ברמה הפיזית לא מתאפשר, ואז היא אמרה משפט יפה שהוא רלוונטי, טוב, העץ היה פה לפניי, אז אני אוותר... לא נרחיב. אז הלוואי שהכול היה כל כך פשוט, החיים במעוז אביב הם לא מה שמחכה לנו בתל אביב. יש לנו אתגרים שנגלה עוד כמה דקות גם בדיון. אנחנו בשנים האחרונות משתכללים ועושים מיפוי של חופות עצים בעיר. אנחנו מבינים היטב, גם בגורמי התכנון, גם בשפע, גם בהנהלת העירייה, שאיך אמרת? צל זה הוגנות, וצל זה שוויון, וצל זה צדק. ואתם רואים פה, שהשכונות שמצפון, הרבעים האלה, השכונות של צפון תל אביב, מתאפיינות בחופות עצים הרבה יותר משמעותיות מאשר בדרום. ליבת העיר פה, השכונות של גדם, רובע 3, 4, 5, גם הם במצב לא רע, בגלל שיש גינות פרטיות, ודווקא הדרום והמזרח מתאפיינים באזורים יותר צחיחים. אנחנו עושים מאמצים גם בתוכניות התחדשות וגם בשכונות, להוסיף צל, ולדאוג שנקבל חופת עצים יותר גדולה, אנחנו היום על 16-17%?

ד"ר בעז קידר, מנהל תכנון בר קיימא ואנרגיה: 14.5, תלוי איך סופרים.

יואב דוד: מנסים לאתגר את עצמנו לעלות ב-2%. חופת עצים. אני מתאר לעצמי שמי שפה יודע לפחות כמוני, איזה הבדל יש בטמפרטורה שנמדדת על הקרקע במקום שיש צל לעומת אספלט. אנחנו רואים שאפשר להגיע ל-30 מעלות ביום חם במדידת החום של הקרקע במקום מוצל, וכשאנחנו עוברים למקום לא מוצל, אנחנו יכולים להגיע גם ל-60 מעלות. ועם הנתונים האלה, שאנחנו כן מבינים אותם, בואו ניכנס רגע לאחד

הרחובות, שאנחנו רוצים לראות בהם התחדשות עירונית, אז רחובות ברבעים 3,4,5,6, גינות גדס, מרווח קדמי מגונן, עם עצים בוגרים. במדרכה אין עצים, המדרכות צרות. עד שלא נעיף את המכוניות מהכביש...
דובר: יאללה.

יואב דוד: יאללה זאת תשובה טובה. עד שלא נוכל להיפרד מהמכוניות, ולשתול עצים במקומן, אנחנו מקבלים צל, מהמרווח הקדמי, מהעצים שנמצאים בתחום הפרטי. הבעיה היא שכשעושים בינוי חדש, הרבה פעמים יש מרתף, ואז העצים שיש במרווח הקדמי, בוודאי לא יתנו לנו צל. בעניין הזה קבענו הנחיות חדשות, קבענו הנחיות מרחביות, התמודדנו בוועדות ערר עליהן, וקבענו כללים חדשים לרישוי והם מעוגנים בהנחיות מרחביות.

אסנת בנימין, אדריכלית, אילנאית ופעילת סביבה: מה העומק שאתם דורשים עכשיו?

יואב דוד: שנייה, אני אסביר. אנחנו, אני אשתף אתכם רגע פה במושגים. אנחנו מבינים היטב כמו שראיתם בדוגמאות, שהגינן בתחום הפרטי, בחלק גדול מרחובות העיר יכול לעזור לנו גם בהצללה, וגם במיתון הטמפרטורה במדרכה. אז אם זאת מדרכה עירונית, בין קו המגרש הקדמי לקו הבניין הקדמי, השטח שאנחנו קוראים לו מרווח קדמי, אנחנו מייחדים מחצית מהשטח הזה, או לפחות 2 מטרים, שטח שאנחנו קוראים לו רצועת גינן, בשטח הזה אנחנו לא נותנים אפשרות לבנות מרתפים. ברגע שאנחנו מקבלים רצועת גינן כזאת, בפיתוח וטופוגרפיה נכונה, זה יכול להיות גם אזור לניהול נגר וריכוז מי הנגר במגרש. זה מקום שאפשר לשתול עצים שיתנו צל גם למדרכה וככה אנחנו מקבלים גם חזות וגם תפקוד וגם ניהול נגר הרבה יותר טובים. ויש עם זה הרבה מאוד קשיים. כי כמובן יזמים, ברגע שאתה לוקח להם את זה, אז יש בעיה עם המרתפים, ועם הרדיוס של החניה, ועם החדר טרפו ועם האוורור. מלחמת עולם. והצלחנו לפחות לקבל את הכלל הזה ולאשר אותו.

אסנת בנימין: מה העומק שאתם דורשים כרגע?

יואב דוד: ברצועת הגינן אנחנו לא מתירים בנייה.

אסנת בנימין: לא מתירים בנייה אבל יש מספיק. מה הגובה שלו?

יואב דוד: לא, בחלק הזה, אנחנו לא רוצים מרתף בכלל.

אסנת בנימין: למה?

יואב דוד: כי אנחנו רוצים שזה יהיה שטח שיאפשר גם חלחול וגם גדילה של עצים.

אסנת בנימין: כן 4 מטר, ואתה-?

יואב דוד: כן, אז אוקיי, על השאלה הזאת אנחנו...

ד"ר בעז קינדר: סוף סוף הצלחנו שלא יהיה כלום. את רוצה להגדיל אותם ל- 4 מטר? שנים אנחנו עובדים על זה.

אסנת בנימין: תראה, ברגע שאתה דוחק את היזמים, עם המרתפי חניה, מה שאתה יוצר, זה לחץ שהם לא רוצים. הם יגידו 2 מטר ולא 4 מטר. זה טעות. אתה יכול מתחת ל- 4 מטר לתת להם חניה. העץ ב- 2, 2.5 מטר עד פה. תפתור את זה עם צינורות ניקוז, זה הכול.

יואב דוד: אוקיי, אז אני לא אשיב לך כרגע. אתקדם במצגת ונשמור את ההערות האלה לנושאים לדיון, כי בוודאי יש בהן גם טעם לשמוע את זה, וגם יש תשובות חלקיות לפחות על העניין הזה. מה עוד עשינו? כדי להעלות את ערכו של העץ בתודעה של הפעילות העירונית בכלל היחידות, וגם בציבור, השקנו פרויקט שקוראים לו היער העירוני. החזון של היער העירוני, מדבר על חשיבות העצים במרחב העירוני, אנחנו מדברים על שלד ירוק שמהווה תשתית עירונית איתנה, המבוססת על עצים בוגרים איכותיים, נותני צל, בכל שטחי העיר תל אביב-יפו, לטובת איכות החיים של תושבי העיר, מבקריה והחי בה. כתוצאה מהפרויקט הזה קיבלנו הרבה מאוד פעילות עירונית באגפי עירייה שונים, בין היתר גם מול נתי"ע ומנהלת הרק"ל. אני מזכיר לכולם,

פיצלנו בסופו של דבר עצים בשדרות ירושלים, שמלכתחילה אמרו שאי אפשר להעביר רכבת ליד עצי הפיקוס, הצלנו את העצים בארלוזורוב, אני כבר אציין שאת העצים בארלוזורוב הצלחנו לשמור...

אסנת בנימין: אני רוצה לשמוע את זה, הצלתם את העצים בארלוזורוב, אנחנו נלחמנו בעירייה.

יואב דוד: אוקיי, אז אני.

אסנת בנימין: סליחה, יש חוק שעומד לבטל בשבוע הקרוב את פקודת היערות סלחו לי, דרעי מנסה לבטל את פקודת היערות. סלחו לי, שאני קצת על טורים. אני מקווה שתעזרו לי לעצור את זה.

יואב דוד: אני שמח לשמוע שאת חושבת שזו פעילות שלך ויכול להיות שהיא מאוד מאוד משמעותית, אני לא ער לזה, אז אני אומר, הצלנו כי האנשים, הצלנו, זה לא רק אני, זה האנשים שאני עובד איתם, מנהלת הרק"ל, וגם מהנדס העיר ועיריית תל אביב בהרבה מאוד ויכוחים עם המדינה ועם נת"ע. לא קל היה לעשות את זה, יכול להיות שהמחולל זה את, יכול להיות שהרבה יותר מזה.

אסנת בנימין: אנחנו, אנחנו.

יואב דוד: אני לא יודע, אם זה, אם את מרגישה שמגיע לך קרדיט, אז בטח את שמחה כמו שאני.

אסנת בנימין: אנחנו, אנחנו צוות.

יואב דוד: שמח במקומות שקורים דברים נכונים, שהייתי תורם ומשמעותי, אבל זה לא אני, ואני לא חושב שזה אישי. זו קבוצת פעילים שהעלתה את זה, ואני מכיר גם את הפעילים שלי בשדרות ירושלים. בכל אופן, הצלחנו. אם את רוצה, הצלחת להציל את העצים גם באלנבי.

אסנת בנימין: לא הצלחתי, הצלחנו, אנחנו קבוצה אחרת.

יואב דוד: אז בסדר אז בואי נשתמש במילה הצלחנו, כך הייתי בתחילת הדברים.

אסנת בנימין: קוראים לנו "עצים הם תושבי תל אביב".

יואב דוד: הצלחנו להציל את העצים באלנבי, גם שם. אני כבר אומר, בשביל שאף אחד לא יתרווח רגע ויחשוב שמהו נגמר, אז העצים בארלוזורוב אפשרו לנו לעשות רכבת קלה ולשמור על העצים, ברם אולם, בארלוזורוב, יש תוכניות לבינוי הרבה יותר משמעותי וגבוה, ויהיה לנו סיפור קשה וארוך, כי העצים האלה מפריעים לכבאיות האש. ונושא של כיבוי אש, מעוגן בתקינות מפה ועד מטולה, ואנחנו עושים עכשיו עבודה מקדימה עם יועצת שעוזרת לנו ועם שפע ואגרונומים ועם יועצי בטיחות. יש קונפליקט מובנה בין הבינוי החדש בארלוזורוב לבין עצי הרחוב שהצלנו אותם ותהיה בעיה. תהיה בעיה והכי קל להגיד שאני בעד העץ.

אסנת בנימין: אני אשמח לשבת איתך, אני גרה שם, אני מטופלת בפינוי בינוי אצלנו.

יואב דוד: יופי.

אסנת בנימין: ואנחנו לא יכולים לבנות תכלס, ויש פתרונות, אני מתעסקת 30 שנה בתכנון ובנייה, אני אשמח לשבת איתך.

יואב דוד: מצוין. אז אנחנו כבר יכולים לקבוע פגישה.

אסנת בנימין: בשמחה.

יואב דוד: ואני אשמח, אם יש לך דברים להוסיף ולהגיד שאולי לא ראינו, או לא ידענו, זה יכול להיות מאוד טוב. הפרויקט הזה של יער עירוני שרצה להציג את העץ כתשתית, ואני שוב אומר, עשינו כברת דרך ענקית כי מלפני 10 שנים, בישיבות שהיו על תכנון רחובות, העץ, לא רק שהוא לא היה תשתית, העץ היה במקרה הטוב, ועדת קישוט שהגיעה בסוף. אף אחד לא הקצה לו לא מקום, לא בית גידול ולא תקציב. אנחנו רחוקים מזה היום, אנחנו מבינים שצריך לדאוג לרשת של עצים. העצים נותנים זהות מקומית למקום, הם עוזרים גם לחוסן של הקהילה ושל העיר, ואנחנו חושבים שהגנה ושמירה על היער העירוני זו משימה עירונית וקהילתית. אנחנו רוצים לעבות את היער הקיים, ושלב ראשון שעשינו, ההתנעה של מיפוי ותיעוד של העצים בעיר, כדי שכל מי שמתעסק בעצים ידע מה יש לנו, באיזה תדירות צריך לטפל בעצים, לגזום אותם, להחליף אותם.

סטלה רות אבידן, חברת ועדה נציגת הציבור: מיפוי של כלל העיר?

יואב דוד: התחלנו.

סטלה רות אבידן: אה, התחלתם, חשבתי שזה.....

יואב דוד: לא, זה סיפור ארוך. יחד עם העבודות האלה, ראש העיר גם הכריז וקבע יעד עירוני, של נטיעת 10,000 עצים בשנה. נציגי שפי"ע פה, אבי, עמדנו בזה בשנה שעברה, נכון? שנתיים ראשונות?

אבי לוי, מנהל מח' תכנון וניהול פרויקטים בשפי"ע: כן.

יואב דוד: ואנחנו עומדים בזה, גם נעמוד בשנה הזו. נכון, שנה שלישית כבר?

אבי לוי: כן. רביעית.

יואב דוד: רביעית.

אבי לוי: עומדים ביעד בכבוד.

יואב דוד: עומדים ביעד בכבוד והנה ראש העיר שותל פה את העץ הראשון לשנת עשרים ו-, שש? חמש?

אבי לוי: חמש.

יואב דוד: חמש.

אבי לוי: זה נראה כמו העץ האחרון שזה עשרת אלפים ל- 24'.

יואב דוד: אוקיי, בכל אופן, אנחנו על זה.

אבי לוי: כן, כן, זה ביד אליהו. 50 מטר מהעץ הראשון ששתלו.

יואב דוד: אז אנחנו שמחים להודיע שיש יעדים מדידים לעניין הזה. הכמות של העצים זה דבר אחד, והדבר השני, שעלה והיום הוא נהוג ושמור גם במחלקות הדרכים והבינוי והתשתית וגם בשפי"ע וגם כמובן ביחידות מנהל הנדסה, הבינו שעץ צריך בית גידול טוב. ככל שנייצר בתי גידול טובים ומוצלחים, העלווה של העץ והעץ עצמו יתפתח. עשינו בשנים האחרונות ניסיונות והתנסונו בארגזי מבנה שרואים פה למטה, בטריטיום, בבתי גידול של CU soil, בבתי גידול המשכיים. יש אינסוף ויכוחים על הפרטים האלה. אתה מביא שלושה אגרונומים, הם סוגרים איתך הבנות מצוינות, ושנה אחרי זה מגיעים שלושה אגרונומים אחרים שאומרים הכל ההפך. אבל בסדר, עשינו הכי טוב שאנחנו יכולים. אנחנו מייצרים עד היום, עדיין, גם בשדה דב שבבנייה היום. עדיין מייצרים מקטעים שלמים לפי סוגים כדי לבדוק, להתנסות, ללמוד מה הולך, מה לא הולך. אם איטונג המציאו פרט שקוראים לו טריטונג, אנחנו מנסים גם את זה. חלק מהפרטים מאוד מסובכים, חלק מהפרטים יקרים, אנחנו עדיין ממשיכים לנסות ונבדוק. בשדרת הקריה ברחוב בגין, אחוזות חוף עשו חלקים שונים של הרחוב בפרטים שונים. לשמחתי כמעט כולם, איפה שעשו בתי גידול טובים, לפי אחד הפרטים, זה נראה מצוין, זה עושה עבודה, הם נראים טוב, עצים בני שנתיים, שלוש, נראה מצוין וזה מה שרצינו לעשות. אנחנו ממשיכים לעקוב ולנטר. כמובן שפרט של מה שנקרא תעלה המשכית, מה שרואים פה בכלל, שהערוגה, או הגומה של העץ, היא רציפה ופתוחה ואין הדוקים, היא המפתח להבטיח שבכלל לא תהיה בעיה לעץ לגדול. וזה חתך שהוא מצוין לדעתי, שביל אופניים עם שדרת עצים משני הצדדים, בשביל הולכי רגל ואז אנחנו מסודרים, וזה פרויקט של אופני דן.

אבי לוי: רק אספלט מחלחל.

יואב דוד: בדיוק רק אספלט מחלחל. אופני דן זה פרויקט שרצה להעיק את העצים שהיו פה והצלחנו להציל אותם. להעתיק אותם לצד אחד ולהוסיף שורה נוספת וזה נקלט ועובד יפה מאוד. אני רוצה לשתף אתכם בכמה דוגמאות מתוכניות התחדשות עירונית, כי הם, אחד האיזומים הכי גדולים על העצים. אנחנו יודעים שיש מרקמים כמו נווה שרת, עם בינוי של 4-5 קומות, שהופך לבנייה מגדלית. במקומות האלה, שלב ראשון, וזה השלב שבו לצערי הרב בתוכניות שהיו לפני 15 שנה, היו המון נפילות, כי לא יצאו לשטח, ולא בדקו כמו שצריך מה יש בשטח. לדוגמה, קו כחול של התוכנית זה הקו הזה, הצהוב, ובתוך הקו הזה צריך להראות בינוי חדש, שצ"פ חדש, ושטח לבנייה ציבורית. אז כשאתם רואים את הדבר הזה, רואים שפה בשטח הזה יש

חורשה נהדרת עם עצים מקסימים, גדולים, נותני צל, ופה יש מגרש חניה. אז כשאתה עושה תב"ע בכזה דבר, יוצא לשטח, אתה מבין, שזה צריך להיות השצ"פ, וזה צריך להיות השטח, בשביל בניית גן ילדים ולא להפך. אז זהו, שדווקא טעו בזה, ועשו הפוך, וקבעו שזה מגרש חום, רוצה לומר, ברגע שיבנו פה מבנה ציבור, צריך לעקור את כל העצים האלה, ובמגרש חניה צריך לנטוע עצים. אז אני שמח מאוד להגיד שזה תוכניות ישנות, היום אין תכניות. הצלחנו להפוך את זה, הפכנו את השטח שמצפון, השטח של העצים הפך להיות שצ"פ, והשטח לבנייה ציבורית היה שטח שהוא מופר כבר היום, הוא חניון, והוא חלק מהפוטפרינט של הבניין שיהיה, ועשו תוכנית שנותנת שטחים ציבוריים הגיוניים וטובים.

סטלה רות אבידן: איך הפכתם?

יואב דוד: תב"ע.

סטלה רות אבידן: תב"ע חדשה לגמרי.

יואב דוד: כי זה ממילא הייתה התב"ע, זו תב"ע לפינוי בינוי. התב"ע שהורסת את הבניין הזה, היא תב"ע שמרכזת את הבינוי פה ב- 2.5 דונם ומשאירה פה שטח לבנייה ציבורית ושצ"פ. אני יודע עוד להגיד לכם שלאגף תכנון.

אופיר כהן פעיל סביבה: מה עלות של לעשות כזה?

דוברת: זאת הייתה תב"ע מקומית או אזורית?

אופיר כהן: לעשות כזה שינוי?

יואב דוד: תב"ע בתוקף.

דוברת: רגע, רגע, הפרוטוקול יהיה פשוט חסר שמות. אם לא תאמרו.

יואב דוד: אם זו שאלת הבהרה, זה לא חשוב לפרוטוקול. מה רצית לשאול?

אופיר כהן: רציתי לשאול מה העלות של לשדרג כזאת תב"ע?

יואב דוד: זה לא משהו שעשינו בגלל הבעיה הזאת. עשו את זה במסגרת תוכנית התחדשות עירונית, שאומרת, אנחנו את הבית הזה, הבניין הטורי הזה, הנמוך, רוצים להפוך ל-, בפינוי בינוי, לבנייה חדשה. ואז התכנסת של הבניין הצטמצמה, עלה הגובה, התפנו שטחים ואז עשו את החילוף הזה ואת התיקון.

אופיר כהן: אז הלך עד המחוזי, כאילו התב"ע-?

יואב דוד: איפה שהיה צריך, לדעתי לא. אני רק אומר, עוד דבר.

אופיר כהן: ועדה מקומית?

ד"ר בעז קיזר: כן, ועדה מקומית.

יואב דוד: אני מברך את אגף תכנון העיר, שהיום בנהלי העבודה שלו, קבע, שלפני שיוצאים ועושים תב"ע, כל תב"ע, שלב מקדים לפני תחילת תכנון, עושים סיור בשטח עם אגרונום. ועושים גם לפני הסקר, עושים לפחות מפת רגישות ובודקים איפה יש עצים, כדי לא לעשות דברים כאלה שהם שגויים. עוד דוגמה, במקרה עוד פעם בצפון תל אביב, מתחם ברקאי, בית הלוחם פה מאחורה. פינוי בינוי של כל הבניינים האלה, הריסה ובנייה מחדש, תראו את הליבה הירוקה שבה היו עצים. אז היינו בסיור, מיפינו את העצים וביקשנו לשמור את העצים בליבה. והחניון שעשו פה, הוא חניון בייגלה, אני קורא לו חניון בייגלה, זה חניון שהליבה שלו נשארת עבור העצים. גם עצי הרחוב ניצלו פה, ועשו תכנון ששומר על הליבה, והעצים נשמרו. עוד דוגמה בלה גווארדיה, רצועה של ארבעה מבני רכבת כאלה, עשו מיפוי, קבעו בתשקיף שזה השלב שלפני התב"ע, בדקו.

סטלה רות אבידן: באיזה כתובת?

יואב דוד: 48-54. הלכו וגילו שיש מקבצים, גם לא תמיד הערך של עץ בודד, לפעמים קבוצה של עצים יש להם ערך מקבצי מצרפי, ועשו תכנון ששומר על כל מה שאתם רואים פה באחד, הקבוצה הזאת שנמצאת בחלק העליון פה, והקבוצה הזאת, ועשו תוכנית ששומרת על כל המקבצים המשמעותיים. עצי הרחוב נשארו,

החניון, אתם רואים פה מצד שמאל למטה, החניון קיבל שני אזורים, שהם לא בנויים בתת קרקע, העצים נשמרו, בונים מסביב, קצת יותר יקר, ואז הבינוי החדש, מקבל גם את עצי הרחוב פה בחלק הצפוני, גם חורשת עצים או מקבץ עצים פה בליבה של המקום הזה, וגם בדופן מבנה הציבור עוד מקבץ של עצים. כל זה בגלל שיוצאים לשטח לפני תכנון ומתייחסים לעצים בתוכנית עצמה. כיכר המדינה, עוד הישג, היו פה 30 שקמים, והתוכנית ביקשה לעשות פה את הבינוי שהתב"ע קבעה, כולל מרתפים. הצליחו להעתיק את כל השקמים, העתקה, מבוקרת עם ארגוז כמו שצריך, עם הרמה. כל העצים נשארו במקבצים של שקמים בכניסות הרחוב, מול הרחובות, מקבלים פה שדרה של שלושה, שלוש שורות עצים, עם קיוסקים, מסלול גיוגנג, מסלול אופניים וכל השקמים, משולבים בתוך התוכנית הזאת. בסך הכל אני חושב שבנושא של התחדשות עירונית, שהיא אחד האתגרים הכי חזקים, ואחד האיזומים הכי חזקים, אנחנו קבענו שיהיה סיור ומיפוי לפני תכנון, בתשקיף מפת רגישות שתסמן את העצים, רוצים לראות את הגיוון והעמדה של העצים, והרצפים של העצים בתוך הבינוי העקרוני, וכמובן להקפיד על נטיעות איכותיות ובתי גידול טובים, לפי הטכנולוגיות שאנחנו מאמצים. אלה העקרונות שמלווים אותנו בתוכנית העבודה שלנו. אני חושב שיש פה שותפים, באמת מכל יחידות העיר, כמובן הרשות לאיכות הסביבה, אגף שפע ואגף תכנון העיר. ותודה לכל מי שעוזר לנו בזה. תודה.

אסנת בנימין: אפשר שאלות?

פרופ' נח עפרון: כן.

אסנת בנימין: אפשר? כמה דברים שככה גם עבדתי עליהם, עם פקיד יערות. יש לנו קבוצה, **עצים הם תושבים תל אביב**, אנחנו הובלנו את המאבק בארלוזורוב, אני אשמח שתכיר אותנו. בהרבה מאוד מקומות בעיר, שבילי אופניים, לא חסר. וצר לי שבזמנו החומרים המקוריים שלנו לא הגיעו אליך, שלחנו גם אליך כמה שאני זוכרת. והפעלנו הרבה מאוד לחץ כדי לעשות את השינוי כי הם סירבו. מה שאני רוצה לשאול אותך, אני 30 שנה בתכנון ובנייה, אז אני יודעת על מה אני מדברת. דבר אחד שמנסים לעבוד עליו זה העתקות עצים. עכשיו, נאמר לנו שבאופן גורף אסור להעביר עצים למדרכות כיוון שיש שם תשתיות. אז המדרכות שייכות לתשתיות, זו התשובה שאני מקבלת וזו גם התשובה שגם פקיד יערות תל אביב מקבל והוא אומר לי, אסור להעביר למדרכות. מאז עם עוד קבוצה של פעילים מוצאת את עצמי הולכת בעיר ומצלמת פינות שאפשר להרים בהן את המדרכה. יש רמות שונות של תשתיות. אם אין לי שם ציר של....

יואב דוד: למה, למה את רוצה להעביר להם מדרכות?

אסנת בנימין: אני אגיד לך. העצים האלה שאנחנו רואים, ייקח לפעמים עוד 10 שנים עד שהם יהיו עצים בוגרים. יש עצים שלא יהפכו בכלל לעצים בוגרים, הם יישארו תקועים, האקלים היום הוא שונה, הקרקע היא שונה, הזיהום שונה. הם יישארו עצים תקועים. ככל שאנחנו מעצימים את כמות האנשים בעיר, אנחנו צריכים להעצים את העצים.

יואב דוד: אבל למה?

אסנת בנימין: ברמות.

יואב דוד: את אומרת לנטוע עץ חדש בבית גידול טוב, זה.

אסנת בנימין: זה כלום, בעיקר אם אתה נוטע **מכנף** או **סיסם**. זאת אומרת, האווריריות שלו היא כזאת, מה שאני צריכה זה לא רק את הגזע ולא את השן. אני צריכה גזע ואני צריכה סמיכות של עלים כמו פיקוסים וכמו אקליפטוסים. אלה העצים המתאימים, למגדלים. אני צריכה מסה. מבחינת הקירור, מבחינת האקלים, אני צריכה מסה. ולכן המטרה היא לייצר גם, גם יש לנו עניין פה של שימור, זאת אומרת, אנחנו רוצים להשאיר את אופי העיר. היום שבארלוזורוב נוטעים לי עצים אחרים בתוך השדרה זה די הזוי, ומי שמחליט על זה, זה מישהי במשרד החקלאות ולא העירייה. כשהעירייה שנים קראה לזה השדרות ההיסטוריות, ומן הראוי במקום שהוא כולו אזור עבודה שנים. אתה יכול להחליף מקומות שחסרים לך עצים, גמרו את עבודת התשתית, תחזיר פיקוס מהעתקה. אוקיי? אז זה אחד.

יואב דוד: זה נשמע פשוט, זה כנראה לא כל כך פשוט, אבל כמו שאמרתי, את רוצה שאני אפגוש אתכם, אני אפגוש אתכם, נאמת את הדברים האלה גם מול גורמי בינוי תשתית וגם עם שפי"ע, לא כל כך פשוט.

אסנת בנימין: בסדר, בנושא העתקות למדרכות, בעיקר ביד אליהו שיש שם תרעומת מאוד גדולה על הבנייה, גם בגלל האופי שמשנתנה של האזור. היינו שם בסיום, אם אתה לוקח עצים מתוך החצרות, מחליט כל הפיקוסים יעברו קדימה, יעברו לרחוב. אתה עושה את זה בתוך התהליך, יש לך מי שיממן את זה, אוקיי? הקבלנים שם אמורים לשלם את מה שאתה אומר להם, את ההעתקה או את הכריתה. תן להם הוראה להעביר את הפיקוסים. אתה כבר מייצר שינוי. זאת אומרת, תושבים אין סיבה שהם לא ירצו את השינוי אם הוא מטיב להם. אוקיי? יש מקומות שצריך להוציא את העצים החוצה לרחוב או למקבצים. העתקות עצים זה כלי נהדר, העיר יש לה מספיק כוח מקצועי כדי ליצור העתקות, ברמה מקצועית מאוד מאוד טובה. ובמיטב ההרצאות יושבים אנשים שלנו מהעיר, הרצאות ארציות. עכשיו, דבר נוסף שהתחלתי לדבר עליו, כשאתה משאיר רצועת ירק, בעצם היא רצועה שאתה אומר שהיא תישאר חיזונית. אני מאוד, מאוד ממליצה כן לאפשר ליזם את המרתפים מתחת לעצים בעומק של 4 מטר. נתנו קודם מטר וחצי לעשות מעל המרתף אזור של אמבטיה כזאת שזה לא מספיק. זה לא מספיק לנטוע עצים, העצים נשארים קטנים ותקועים. אם ניתן 4 מטר, אחרי שירוצו שם קצת צינורות וקצת בטון וקצת איטום, נשאר לי מסה. צריך ליצור את החיבורים של האדמה הזאת לאזורים אחרים, שתהיה המשכיות של אדמה וניקוז.

יואב דוד: ברור.

אסנת בנימין: העיר יכולה לעשות את זה, העיר מנהלת את הכל. אז אני יכולה ליצור את הצינורות האלה אפילו במרתפים אחרים, את הצינורות האלה של הניקוז, של האוויר שאני מכניסה לאזור השורשים.

יואב דוד: אני מבין מה את אומרת.

אסנת בנימין: אני יודעת. בגלל זה אני מדברת מקצועית כי אני מבינה שעומד מולי איש מקצוע. עכשיו, אני ישבתי בעקבות כמה פרויקטים שהייתי מעורבת בהם, ישבתי עם קונסטרוקטורים, הראיתי את זה גם לפקיד יערות, הראיתי את זה לאנשים שהסבירו לי, תקשיבי, לא יאשרו לנו את זה. לא יכולים לאשר. ואני אגיד לך על מה אני מדברת. רצועת הירק הזאת, אם אתה אומר אני רוצה, באזור הזה אני רוצה להשאיר אותו עם אדמה לנטיעת עצים, אתה יכול באותה מידה, להגיד, אתה שומר עליה, אני נותן לך 4 מטר ומטה או 3 מטר ומטה.

יואב דוד: היו ויכוחים על זה ארוכים מאוד, זה נגזר ככה לדעתי, היו על זה ויכוחים אין סופיים. אני שומע את מה שאת אומרת עכשיו, וזה פעם שנייה השבוע.

אסנת בנימין: שנייה, יש פתרונות של קונסטרוקציה.

יואב דוד: פעם שנייה השבוע שיהיה אצלנו גם קונסטרוקטור בכיר וטען ש....

ד"ר בעז קיזר: רגע, אוסי, אוסי, הוא משיב לך, שנייה.

יואב דוד: אולי זה אותו קונסטרוקטור.

אסנת בנימין: אני יודעת, אבל אני אומרת, אני עובדת על זה עם הרבה אנשים כדי שזה יגיע אליכם מכל מקום אפשרי.

יואב דוד: אז זה מגיע.

אסנת בנימין: רגע, הוא לא שמע את הפתרון עד הסוף. רק הפתרון הטכני עד הסוף, יש אפשרות לייצר כלונסאות בקו הרחוב שיתחברו לכלונסאות שבתוך השטח כדי ליצור את הרמפה הזאת בעצם שיוצרת את הבטון ומתחת לתקן את האזור של החניון. הפתרונות קיימים.

סטלה רות אבידן: מעוז אביב, זו לא דוגמה, זה כבר עלה פה, זה שטח פרטי, זה עמותה, זה ארגון, אז בבקשה לא להכליל את כל תל אביב על פי מה שקורה במעוז אביב, באזור מעוז אביב.

בר טל, אגרונום: הלואי והיה אפשר. תסכימי איתי.

סטלה רות אבידן: כן, הלוואי. אני מבקשת אם אפשר לקבל את המצגת. היה בדיונים הקודמים שניהלנו פה ועשינו כמה דיונים וסיורים באזור יד אליהו וכו', אז פקיד היערות הסביר שיש את הנוהל, שאתה אומר שיוצא מישהו מטעם העירייה, לא היזם, יוצא לשטח ועושה תשקיף. אבל, מתברר שלא בכל פרויקט הוא הסביר לי, אומרים לו איפה כן ואיפה לא, ואני אתן לך.

יואב דוד: בתוכניות התחדשות עירונית.

סטלה רות אבידן: כן, הבנתי את זה. אבל בוא, אני גרה ביד אליהו.

יואב דוד: זאת לא התשובה המדויקת?

סטלה רות אבידן: לא. בלה גווארדיה 46 לא, בלה גווארדיה 35-45 לא קרה. ולה גווארדיה 36, 45, 46 שאני גרה, לא ראינו את זה, ועזרא ובצרון, חודש לפני שהוא נעצר, החזיר את השטח לתכנון בחברת תדהר. ולנו זה השטח העשיר ביותר בצמחייה. במגרש ממול הצלנו דרך אגב 14 עצים. אני לא רוצה להגיע לעבר בשביל להציל עץ, אני רוצה שהתכנון יהיה מותאם לעצים כי גם.

יואב דוד: ובאיזה שלב התכנון שם עכשיו?

סטלה רות אבידן: מוקדם. אבל עדיין, כל פעם שאני שואלת, אף אחד לא יודע. הציגו לנו תשקיף חברתי באיחור של שמונה שנים, שזה לא רלוונטי, אני עכשיו כותבת תגובות, אבל תשקיף עצים אין.

יואב דוד: אבל השטח שאת מדברת עליו, איך הוא נקרא? איזה תוכנית זאת?

סטלה רות אבידן: זה תכנית לה גווארדיה 36-46, זה מה שנקרא, זה תדהר, חברת תדהר מקדמת שם.

יואב דוד: אוקיי, אני אבדוק.

סטלה רות אבידן: וזה חשוב כי בוועדת ערר, בעבר הגדול לתוכנית 4123, אמר שערך הצמחייה באזור יד אליהו והאזורים האלה של לה גווארדיה, הוא כל כך גדול שהם נדהמו.

יואב דוד: אוקיי.

סטלה רות אבידן: אז אני לא רוצה שמישהו יגדע בעבר, אני רוצה להציל את זה קודם. לצערנו בתקופת המלחמה האחרונה, תוספת המלחמה האחרונה בוא נגיד, התברר לנו בהפתעה דרך איזה עיתונאי שניתן היתר בנייה באזור המכללות ביד אליהו. ואנחנו יודעים ששם יש חורשות גדולות, כדי לבנות את המעון הסטודנטי הבודד ועוד שני בניינים, כרתו איזה 40 עצים.

יואב דוד: מכללות ביד אליהו זה פרויקט שיצא לביצוע, נכון?

סטלה רות אבידן: נכון. אז אנחנו התושבים דורשים, אני בכובע פה של תושבת ושל עמותה, יותר מאשר חברת וועדה, לדעת מה הטיפול בעצים, אם אני עושה תשקיף מאוחר.

יואב דוד: לא עושים תשקיף, תשקיף עושים לתוכניות התחדשות עירונית. לא ל....

סטלה רות אבידן: יפה, אז אני רוצה לדעת, איפה, מה נעשה שם כדי להציל ושלא נצטרך למצוא יום אחד בבוקר ש-40 עצים נכרתו כדי לבנות, שני בתים פרטיים, שני בניינים פרטיים ואחד מעון סטודנטים, כמסך עשן. תודה.

יואב דוד: טוב, אתה רוצה שאני? אני אשיב רק בקצרה שבנושא של תשקיף ללה גווארדיה 36-46 אנחנו נבדוק, כי זה בהחלט תוכנית התחדשות עירונית אז אפשר לבדוק מה היה ומה לא היה, ואם לא היה אז צריך לעשות.

סטלה רות אבידן: אני אשמח לקבל.

יואב דוד: והמכללות, זה פרויקט שעבר את כל האישורים, גם תוכנית עיצוב, גם היתר בנייה, גם סקר. אפשר לבדוק מה עשו שם ומן הסתם נעשה כל מה שצריך לעשות.

סטלה רות אבידן: כי התושבים כועסים, הלינו על זה ו-.

יואב דוד: לא יודע יש פרסומים, לא יודע יש פה.

סטלה רות אביזן: אה, כל בוקר, זה מה שאני עושה כל בוקר, בודקת פרסומים לראות מה קם ביד אליהו, רבתי.

יואב דוד: אוקיי, טוב, בסדר, אוקיי.

נח עפרון: עכשיו, יואב אמר מראש שיש לו רק עד רבע ל-, שזה עוד שתי דקות מעכשיו.

יואב דוד: בטלו את ראש העיר, אז אני יכול להישאר קצת כרגע.

נח עפרון: אה, יופי. בסדר, אבל אין לנו הרבה זמן, הלוי"ז שלנו צפוף, יש עוד שתי הערות, שאלות. אני חישובתי אתכן ביחד אבל. אז אתן ביחד כן.

יערה פרוץ: תודה רבה על ההצגה, חיכינו הרבה זמן לפגוש אתכם ספציפית. אנחנו אוהבים עצים מאוד, אני מחבקת עצים מגיל 14 ובכל זאת, כמו שהצגת, בשכונות דרום העיר אין צל, אין תכסית, וגם אין מקום לעצים, שזה הרבה מהתשובות שאנחנו קיבלנו בכל הפניות שעשינו לעירייה. משמע צריך פתרונות יצירתיים, וצריך אותם עכשיו. אנחנו בחודש יולי, כל הרכיבה לכאן, בדרך לעירייה הייתה מזעזעת, עד שהגעתי לשדרות חן, וזה לא משהו שאנחנו יכולים לסבול עוד. אנחנו מייצגים מאות תושבים, מכל שכבות האוכלוסייה בשכונה אנחנו מארגנים את התושבים, אנחנו בקשר איתם ואני ממש, מדברת פה בשם כולם, אנחנו צריכים לראות עוד דרכי התמודדות עם החום, שהם לא צל מעצים, במיוחד בשכונות הדרום שאין מקום, וזה אתם אומרים לנו. אז מה הפתרונות היצירתיים המלאכותיים שאתם יכולים להציע? אתם לא יכולים לצפות רק מהתושבים להציע את הפתרונות, שאנחנו גם נביא אותם לפגישה שבוע הבא, שאני מקווה שגם אתה תגיע אליה בשכונה. אנחנו צריכים לראות הצללות מלאכותיות, צליות, יש דברים ביפו שראינו שעובדים יפה בשוק שם, יש דוגמאות מהעולם שאפשר ליישם, לעירייה הזאת יש המון כוח. אנחנו לא.

מירה רדזינר: איזו פגישה תואמה בשבוע הבא?

יערה פרוץ: יש פגישה שבוע הבא שהתושבים ארגנו ביחד עם נציגי העירייה.

מירה רדזינר: עם מי מהעירייה?

איתן בן עמי, חבר ועדה, מנהל הרשות לאיכות הסביבה: אני אהיה גם פלג יהיה.

יערה פרוץ: איתן כן. וגם איתך, אנחנו נשמח להיפגש ולדבר על זה, וגם אם יש לך כבר עכשיו תשובות מהירות, אני אשמח לשמוע.

יואב דוד: תראו, דבר ראשון אני רוצה לציין משהו שלא היה במצגת. עשינו תוכנית נטיעות שכונתית, ראשונה ביניהן הייתה קריית שלום, לדעתי גם בשפירא. גם בשפירא. שהייתה, התבססה על זה שאתה נכנס, שולח סוקרים לתוך שכונה, עובר ברחובות, ואתה בודק וממייין את הדברים כדי להגיע לשתי או לשלוש קבוצות. אחד, הולך ברחוב ורואה, מקומות שאפשר לשתול בלי מהפכת עולם, גומות ריקות, או שיש מקום, ואפשר לעשות את זה בלי בעיות, משלימים את זה. המקום השני זה לעשות תיקונים קלים, במקומות שאפשר להכניס, אני לא יודע אפילו אם ביטול חנייה זה ליגה ב' או? זה גימל. הייתה עוד קטגוריה של מקרים שבהם במאמץ קל אפשר להוסיף עצים, והייתה חלופה של ביטול חניות, ו- whatever כאילו מהפכות קצת יותר. בשתי השכונות האלה, הצליחו לעשות נטיעות של כמה עשרות עצים לכל שכונה. יכול להיות, צריך להיכנס למקצה נוסף, יכול להיות צריך לעלות כיתה בהם.

קרן שמרי רוטברג, תושבת שפירא: עצים זה לא רלוונטי. תלך ברחוב ששלושתנו גרות, ברחוב הזה, בחכמי אתונה, ואין מקום, המדרכה בקושי יש מקום על המדרכה, אז בטח ובטח אין מקום לגינה.

יואב דוד: ולבנות פרגולה במדרכה שאין מקום לעץ נראה לך יותר פשוט?

קרן שמרי רוטברג: מה זה?

יואב דוד: לבנות פרגולה במדרכה זה נראה-.

קרן שמרי רוטברג: לא צריך פרגולה, יש פתרונות אחרים.

יואב דוד: אז בסדר.

קרו שמרי רוטברג: מלא, ראית בירושלים וביפו את המטריות שהם שמים ויש פתרונות בעולם של לשים צליה שיש עליה צמחייה שזה גם טוב לקירור. יש הרבה מאוד פתרונות, פשוט צריך להיות יצירתיים. ולא להגיד אי אפשר עצים אז תמותו בחום. אני הופכת לציפס שאני מגיעה מתחנת האוטובוס לבית שלי, אני משתזפת כמה טונים. צריך למצוא פתרונות. חזרנו לדבר על עצים, אז אני רוצה למשוך את השיחה החוצה מעצים. הלוואי, זה לא פתרון לדרום העיר וצריך להפסיק להזניח את דרום העיר ולמצוא פתרונות.

סטלה רות אבידן: אני מסכימה איתך בהחלט.

יואב דוד: אוקיי.

נח עפרון: כן.

אופיר כהן: אופיר כהן מיפו, עיר סגולה, צוות אקלים. קודם כל אני מברך באמת על ההנחיות החדשות בהתחדשות העירונית. יישר כוח, באמת, נעשה פה משהו מאוד רציני, מיוחד ובמקום, ורציתי לשאול אם אתה יכול להגיד גם על תב"עות ישנות, ששם העצים שקופים, ויש שם עצים. על תב"עות ישנות שלא עשו סקר עצים, על תוכניות שהולכות להיות למשל בחורשה ביפו, חורשת ארליך, יש שם 65 עצים. מכרו את השטח, מנהל מקרקעי ישראל לפני יותר מחצי שנה, משהו כמו 47 מיליון, שלושה דונם. צריך לעשות שם סקר עצים, עוד לא נעשה. פלג היה שם. באמת לזכותו ייאמר שהוא בא, התרשם, ואני חושב שצריך לתת שם את הדעת. זה מקום מאוד מיוחד, גם מבחינת העצים שבו.

יואב דוד: אתה אומר עצים מיוחדים בתב"ע ישנה, שהבנוי החדש מאיים עליהם?

אופיר כהן: כן, לגמרי.

יואב דוד: זה לא צחוק, זה לא פשוט.

אופיר כהן: זאת אומרת, צריך שם סקר עצים מקדים, לפני שמתחילים את התכנון.

יואב דוד: לא, זה בסדר.

אופיר כהן: השאלה אם יעשו את זה.

יואב דוד: סקר זה קל לעשות. אבל אם זו תב"ע ישנה, כמו שראיתם, התב"ע טיפשה. בוא נקרא לזה, חכמינו טיפשים. עשו תב"ע טיפשה, זה לא כל כך פשוט לתקן את זה.

סטלה רות אבידן: אבל בהיתרי בנייה אפשר לעשות.

אופיר כהן: הוספת בהתחדשות, למה אי אפשר לעשות את זה על שטח בתול?

אסנת בנימין: ממתי התב"ע?

יואב דוד: בתוכנית, בהתחדשות עירונית כשאני עושה תכנון, אז לפני שאני עושה את התב"ע, אני אומר אה, יש פה מקבץ עצים, אז אני אשים את הבית פה. אם זו תב"ע שכבר קבעה שאיפה שיש עצים יהיה בניין.

אופיר כהן: אבל זה משהו לפני 25 שנה, יואב.

יואב דוד: לא משנה, לא משנה. אני מבין שזה נורא ואיום. אני רק אומר, להגיד לבן אדם שיש לו פה בניין, להגיד לו, עברו 20 שנה ועכשיו אני נורא אוהב את העץ, ואני לא אוהב את הבניין שלך, אתה תצטרך לפצות אותו. אפשר לעשות סיורים, אפשר לבקש מפלג, ומהאדריכלים, לשבור את הראש, ולראות אם אפשר לפתור את הבעיה ולהציל את העצים. אבל הרבה מאוד פעמים כשיש תב"ע טיפשה, אנחנו בברוך. זה החכם שזורק אבן לתוך באר.

סטלה רות אבידן: השאלה בהיתרי בנייה, מה אתה יכול לעשות ששמה זה התכנון האדריכלי?

יואב דוד: לא, את יודעת מה זה תב"ע. תב"ע זה אם לבן אדם יש מגרש X.

סטלה רות אבידן: אני יודעת מה זה תב"ע.

יואב דוד: ברור שאת יודעת. ובמגרש הזה יש לו זכויות Y.

אופיר כהן: לא יואב, אבל יבוא.

יואב דוד: והזכויות, כדי לממש אותן צריך לעקור עצים. לבוא ולהגיד, אני נורא אוהב את העצים.

אופיר כהן: יואב.

יואב דוד: זה סבבה, אבל זה לא משהו.

אופיר כהן: יואב, אבל אתה תפגוש, יואב אתה תפגוש את ההיתר בנייה הזה, שהאדריכל של היזם יבוא ויציג לך כבר תוכנית. זו הבעיה. אנחנו נפגוש את זה בשלב היתר הבנייה. לא לפני זה. זה הכוונה.

יואב דוד: אני לא מכיר את הפרטים של זה. אתה יכול להגיד לי רגע מה זה ואיך זה?

אופיר כהן: כן, זה בארליך, יוסף רייכמן.

יואב דוד: באיזה שלב זה, מה זה?

אופיר כהן: זה מגרש 23-70.

יואב דוד: לא, זה לא עוזר לי.

אופיר כהן: אם זה אומר לך, באיזה שלב זה? מכרו את השטח?

יואב דוד: פלג היה שם?

אופיר כהן: כן, פלג מכיר. כן, פלג היה שם. זה נקרא חורשת ארליך, צמוד לגן השניים, זה אומר לך?

יואב דוד: אני אדבר עם פלג.

אופיר כהן: אתה מכיר את גן השניים ביפו?

יואב דוד: כן, בטח.

אופיר כהן: אז זה צמוד, ממש, בקטע המזרחי. שלושה דונם. אוסי גם הייתה שם.

אסנת בנימין: יותר מזה, אני יכולה להגיד משהו?

יואב דוד: לא כל כך ברור לי, אבל בסדר.

נח עפרון: אוקיי, אנחנו צריכים לעבור לעניין הבא וזה ייבדק. תודה רבה.

יואב דוד: תודה לכם.

נח עפרון: אז הדובר הבא, בועז תודה.

אסנת בנימין: אני יכולה להגיד משהו בקשר לתביעות ישנות רק?

יואב דוד: כן.

אסנת בנימין: זה חשוב, אני חושבת. העירייה אחראית על....

נח עפרון: לא, אני מתנצל.

אסנת בנימין: הוא אמר לי כן. זה קטן, שנייה. בעיקרון העירייה אחראית על העצים בעיר.

נח עפרון: אוסי, אוסי, לא.

אסנת בנימין: לא לדבר?

נח עפרון: לא עכשיו, אתם תפגשו ותדברו.

אסנת בנימין: לא, אבל זה חשוב אני חושבת.

נח עפרון: אני בטוח, כל הדברים האלה, חשובים. ויש אנשים אחרים שאומרים דברים חשובים גם, לא רק.

ד"ר בעז קידר: אני עובד תחת יואב דוד, מנהל את תחום תכנון בר קיימא באנרגיה. בשפה פשוטה זה אומר שהמחלקה שלי אמונה על הטמעה של עקרונות, של תכנון נכון, נכון, מותאם אקלים, יעיל בכל הבנייה החדשה בעיר. יואב נתן לכם פה סקירה מאוד רחבה, על סוגי מרחבים. כשבנינו את הסדר יום למפגש הזה,

חשבנו שיהיה נכון להראות דווקא לאנשים שהם לא אנשי מקצוע שלא חווים את זה ביום יום, איזה שיקולים מונחים לפתחנו כשאנחנו מפתחים מגרשים חדשים. אני אומר אנחנו, הכוונה לאנשי התכנון בעירייה.

בואו נצלול. אני משתף פה במדיניות שיש שם בצד שמאל קרדיט, הכין אותה עבורנו משרד תכנון שנקרא יואש אדריכלים כבר לפני כמה שנים. זו בעצם מדיניות הצללה רחבה עירונית, היא בתוקף, בעצם כשאנחנו ניגשים לתכנן מגרש פרטי בתב"ע, יש לנו סט הנחיות, זה בא ואומר שאנחנו צריכים איזשהו תיקוף אמפירי, למה נראה לנו נכון. אנחנו לא נמקם עצים לפי תחושות בטן או לפי סיורים בשטח ואני לרגע לא מפחית, אבל בכל זאת כשאנחנו מתעסקים בעוצמות בינוי מאוד גדולות, יש לנו כלים, סט כלים מאוד רחב, לראות איך הבניין הזה יתנהג בכל מיני תרחישים. המצגת קצת ארוכה, ארוץ עליה מהר ברשותכם. המטרה של המדיניות הזאת, היא שלושה דברים. אנחנו רוצים להבין איך אנחנו יודעים, וזה מתודולוגיה לתכנון צל בבינוי חדש. מה הם המדדים שעומדים לנגד עינינו כשאנחנו קובעים איזה צל יהיה וכמה? צל זה לא רק בינארי, יש או אין, יש לו כל מיני איכויות, ומה ששאלת, התושבת משפירא שהופכת לציפס....

קרן שמרי רוטברג: קרן.

ד"ר בעז קינדר: אז גם התחלנו לגבש ולאתר כל מיני פתרונות, לא רק מישראל ומהעולם. ואני אגע בהם ממש ככה על קצה המזלג שתראו שזה קיים. לא את הכל אפשר ולא את הכל אפשר בכל מקום, אבל מה שאפשר אנחנו משתדלים לעשות ומשתדלים לעשות הכי טוב שאנחנו יכולים. אני לא קורא מפה אז אולי שמתי פונטים קצת קטנים, אבל זה כדי להראות לכם שבעצם כשאני ניגש לנושא הזה של צל, ואני מכבד את האמירה הזאת שצל זה לא רק עצים, אנחנו מאוד אוהבים עצים ועצים בריאים ויש להם שלל יתרונות מעבר לצל, תמיד בעדיפות, מבחינתנו, יהיה צל מעצים, אבל זה לא רק עצים. אז בגלל שזה נושא רוחבי והוא נוגע בכל כך הרבה גורמים בעיר, צריך שתראו שהוא לא יושב/חונה אצל איש מקצוע כזה או אחר, הוא באמת מחולק בין לא מעט בעלי עניין ואולי מכאן גם הקושי הגדול הזה, הקושי שהוא לפעמים מאוד מתסכל. אני מבין את התסכול, אנחנו חיים אותו יומיום, אני לא יודע אם שמעתם פה בסבטקסט של הדברים של יואב, אנחנו מוטרדים מהדבר הזה, לא פחות מכך. אנחנו גם חיים בעיר הזאת, אנחנו הולכים בחוץ, מסתובבים ברחובות, בכל מקום שהיינו רוצים, שיהיה לנו צל שזה האמצעי מספר 1 להתמודד עם האקלים הקשה שאנחנו חווים. גם אותנו זה מתסכל שיש תשתיות ושיש כל מיני מגבלות תכנוניות כאלה ואחרות וצריך גם לתחזק את הדברים האלה ומה שלא מתוחזק אנחנו יודעים שמחר הוא לא יהיה. זה רק כדי שתראו ככה, מי עוסק בזה ואיפה זה יושב, אצל איזה גורם עירוני. נח ביקש שלא אדבר המון, אבל בכל זאת אני רוצה שתראו את החלוקה. עשינו איזושהי חלוקה ראשונית לחמישה סוגי שטחים. אחד, זה כל הנושא של צירי תנועה, זה גם רחובות, גם שבילים וגם מעברים. האזור השני, זה אזורי גינון ומרחבים פתוחים, שצ"פ שפ"ע. המקומות הבאים זה חצרות בעצם ציבוריות, יש לא מעט מבני ציבור אבל גם מבנים ציבוריים שהם לא רק מבני חינוך, מתקני ספורט כאלה ואחרים וחניונים ובכלל אפשר לעשות הרצאה רק על זה. אז כשאנחנו זיהינו את האזורים האלה, עשינו איזושהי תת חלוקה שבעצם תכף תראו בשלב הבא, מגדירה איזשהו מדרג שלא המצאנו אותו, הסתמכנו על כל מיני תקדימים מהעולם ועל כל מיני מחקרים, שבעצם מגדירה מהי כמות הצל המינימלית שנדרשת בתכנון חדש של כל אזור כזה. אז יש לי עולם של הצללות קבועות מכל מיני סוגים, ויש גם עולם של הצללות שהן לא קבועות, הן טבעיות או לא טבעיות, הן לפעמים עונתיות. יש באמת עולם שלם של הדבר הזה, זה עולם שלם. אני מסייג ואומר שגם צללה שהיא דינמית, שהיא תחייב תחזוקה, אם זה פירוק בחורף, אם אנחנו סמוכים לים, אם זה תחזוקה בגלל בלאי והתיישנות, כל עולם הבדים והמפרשים וכן הלאה, ולא רק. ככל שאנחנו מעמיקים בעולם הזה, אנחנו יודעים לדרוש, פתרונות שהם מעולמות של פתרונות שהם מותאמים לכל אזור. אז אם אנחנו מסתכלים על איכות, על בעצם ניתוח איכותני של הפתרונות האלה, אנחנו רואים שכל אחד או כל קבוצה של פתרונות יכולה להתאים לכל מיני תרחישים. לכל אחד מהם. מי שרוצה, אגב, לא אמרתי, השאלה של בר, המסמך הזה זמין, נמצא לכם באתר העירוני, תעשו מדיניות הצללה 2017, זה יעלה לכם, כקובץ PDF, בסדר? לא העליתי אותו אתמול, הוא היה קיים כבר שם. את כל החומר שאני מראה, כולל ההשוואות, הטבלאות איכות, הניתוחים, גם הטבלה הזאת של המדדים האיכותניים שחלק מההסברים הם באמת הסברים קצת כבדים, הכל נמצא שם.

דוברת: אתה יכול לחזור על המספר של המסמך?

ד"ר בעז קינדר: לא, זה לא קשור.

דוברת: 2017.

דוברת: אי אפשר לראות על מפת העיר?

ד"ר בעז קינדר: מה היית רוצה לראות?

דוברת: אולי איכות זה צל שונה, הייתי רוצה לראות.

ד"ר בעז קינדר: כן, אבל האיכות צל שונה מתייחסת לסוג הפתרונות שזיהינו. יש למשל, אתן לכם דוגמה, זה לא מופיע פה במסמך, אבל אני אסביר ומיד תבינו. למשל, שדרות חן ושדרות רוטשילד, מאופיינות בשתי שורות של פיקוסים, מבוססים גדולים בני כמה עשורים. כשהלכנו ועשינו ניטור של חום עירוני, זיהינו שדווקא סביב הרחובות האלה, הפיקוסים האלה, בגלל התצורה של העלווה שלהם, הם כולאים חום בשעות הלילה. כלומר, הם מונעים מחלק מהחום שנאגר באספלט של הכבישים להשתחרר כלפי מעלה. זה בדיוק הפוך ממה שהיית רוצה, כל אחד יודע שאם הוא גר על שדרה מוצלת ועם צל איכותי וצפוף כמו צל של פיקוס, אז הרבה יותר נעים לו בקיץ, נכון? אז מסתבר שאולי נעים לו ביום כש-36 מעלות בחוץ, אבל בלילה כשהאזורים הפחות צפופים עם צל באופי אחר, יודעים לשחרר את החום שלהם במהלך הלילה, דווקא השדרות האלה נשארות חמות יותר. גילינו כל מיני דברים במערכת בדיקות כאלה, זה רק אחד מהם.

אופיר כהן: זה מגובה במדידות? אפשר לראות?

ד"ר בעז קינדר: בוודאי.

אסנת בנימין: זה קצת מוזר, כי אם הכביש מוצל על ידי עץ, אז לא מצטבר שם.

ד"ר בעז קינדר: כן, אבל הכביש לא באמת מוצל כולו, על ידי עץ כל שעות היום, אז נכון שהשטח המרכזי שבין שתי השורות לא פולט חום, אבל כל החומרים הקשים, כל האספלט, כל הריצופים, כל המדרכות, זה לא אני, זה עודד פוטשטר באוניברסיטת תל אביב, ואביתר הראל באוניברסיטת בן גוריון. שני אנשי אקלים שמלווים אותנו לא מאתמול, הראו את הדבר הזה. זה אנקדוטלי, בסדר? זה מראה לכם מה קורה שם, אבל הבאתי את הדוגמה הזאת כדי להראות לכם שכולנו רוצים צל וכולנו רוצים צל איכותי, צפוף, רציף, וטוב איפה שהוא נחוץ. אז אם כבר מדברים על איפה הוא נחוץ, אני רוצה אולי לקפוץ לשתי דוגמאות של פרויקטים אמיתיים. זה קצת דברים שעשינו, הראינו בעולם. תסתכלו רגע על קריטריונים, בצד ימין אתם יכולים לראות סוגי שימוש של מבנים, למשל מוסדות חינוך, גני ילדים. אני לא יודע אם כולכם מכירים את זה, אבל יש, כשאנחנו מתכננים מבני חינוך, אנחנו מחויבים, גם למה שנקרא, הצללה שלילית. כלומר, אנחנו מחויבים למספר מינימלי של חשיפה של חצרות לשעות שמש בחורף. מה שנקרא זכויות שמש, אולי אתם מכירים את זה לפי השם הזה, אז יש פה איזשהו טרייד אוף שאנחנו צריכים להיות מודעים אליו ולעשות אותו בצורה חכמה. לא דיברתי בכלל על שיקולים של בטיחות וכיבוי אש, ושיקולים אחרים שנכנסים לתכנון של חצרות של מבני חינוך. אבל אם אני קופץ רגע לחלק של הסימולציות, אז הבאתי מגרש אחד בשרונה שהוא כבר בנוי, אולי תזהו אותו, ובעצם לקחנו את המגרש ופילחנו אותו לאזורים. עשינו סימולציה, הצפון הוא למעלה, התוכנית מוצפנת, עשינו סימולציה של אור או צל ביום הארוך בשנה, והראינו בעצם איזה אזורים מקבלים הצללה. אתם יכולים לראות שהאזור הסגול הזה בין 2 הבניינים מקבל כמעט 0 שעות שמש, לעומת האזורים הצהובים, שלא מקבלים הצללה בכלל, לעומת האזורים האדומים שמקבלים, אני לא רואה מפה, מה זה 4 שעות או 6 שעות, משהו כזה. בסדר? בשלב השני עשינו עוד סימולציה אחרי שמשרד התכנון מיקם, עצי צל בתוכנית. בעצם הכלי הזה, שהוא לא כלי חדש, הוא לא כלי נורא מתוחכם, יש אותו כמעט לכל משרד תכנון שעובד איתנו היום בעיר. הוא יודע ממש עם בדיקה של שעה שעתיים, הוא עושה הרצה שנתית של צל מצרפי ויודע להגיד איפה הצל יהיה הכי אפקטיבי במגרש. שוב פעם, זה נראה לנו אולי אינטואיטיבי או משהו שמי שעם קצת רגישות מבין צפון, דרום, מה זה יום קצר, מה זה יום ארוך, ידע לעשות את זה, אבל כשיש לך מגרש גדול עם בינוי קיים שנהרס ובינוי חדש גדול, הרבה פעמים מגדלי שמחליף אותו, אתה חייב את הכלים האלה.

טניה דדון: מה זאת אומרת צל מצרפי?

ד"ר בעז קיזר: צל מצרפי זה ההצטברות של כל שעות הצל במשך יממה, אני בודק יום ארוך בשנה, יום קצר בשנה ושתי עונות מעבר. בשפת בני אדם, זה בא להבטיח שאני נוטע את העצים איפה שהכי צריך צל, מצד אחד. מצד שני, אם אני מתכנן חצר של בית ספר, אני לא יכול ואסור לי להצל יותר מדי. תארי לך חצר של בית ספר, שנמצאת צפונית למגדל גבוה, היא תהיה מוצלת כל השנה, היא תקבל אולי שעתיים שמש, בקיץ, בבוקר ובערב וזהו, כל שאר ימות השנה, המגרש יהיה מוצל. משרד החינוך לא יאשר לי להקים שם בית ספר ובצדק. אז זה בא כדי להראות לכם את הפעולה החשובה הזאת שאנחנו עושים, שלפעמים שקופה. והסימולציות האלה בסוף עוזרות לנו ביחד עם סל הפתרונות, ביחד עם עצים. עשינו גם עבודה עם האקולוג של גני יהושע עם ליאב שלם, ועם מיכל נהרי מאגף שפי"ע, וגיבשנו רשימה של בין 25 ל-30 עצי צל מיטביים. שיודעים לשרוד תקופות של עקה, הם גם עם שורשים לא אגרסיביים שמרימים מדרכות ותשתיות. הם יחסית פשוטים לתחזוקה והגיוזם שלהם יחסית יותר פשוט מאחרים. הם לא אלרגנים, משהו שחשוב היום, ונכנס למודעות, זה לא תמיד היה. אנחנו משתדלים בפיתוח של פרויקטים ציבוריים ככל שאנחנו יכולים, לתעדף נטיעות מהעצים האלה. בסופו של כל תהליך סימולציה כזה, אנחנו יוצאים עם טבלה, זה לא אנחנו עושים, זה מתכנן הנוף של הפרויקט יוצא עם טבלה שמראה ממש את הכימות של הצל בכל אזור במגרש. ואנחנו יוצאים יותר חכמים עם פרויקטים יותר חכמים.

נח עפרון: תודה רבה. אם יש שאלות או הערות.

בר טל, אגרונום: כן אם אפשר. השקף הראשון דיבר על מוסדות חינוך, שצ"פ וכו', וכו'. שטחים פרטיים בכלל לא באו לידי ביטוי כאן, בתוכנית ובשקף. ואני מבין את זה לגבי תוכניות עתידיות, כשיש תב"ע חדשה, אז אפשר להתייחס ולהגיד, תשאירו כך וכך מטר וכו', להתייחס לנושאים האלה. העניין הוא, שכרגע בשכונת שפירא או בדזינגוף המקטע של דזינגוף סנטר, אין צל ואין אפשרות לשים צל. צריך למצוא פתרונות שיכולים להיות באיזשהו סוג של שיתוף פעולה עם המגזר הפרטי, עם בעלי הבתים בסביבה, עם המרכז המסחרי. לצורך דוגמא, אני מכיר את הסיפור, בעז, כי לדזינגוף סנטר הציעו לתת לעיר מטר מכל צד של הכביש על הגג ולבנות פרגולה שתהיה עם סוכך.

ד"ר בעז קיזר: הם הציעו, אני לא מזלזל שלא ישתמע, הם הציעו למתוח כבלים, משני צידי הכביש ולטעת סדרה של מטפסים שבאידיאל יטפסו ויפגשו אחד את השני ויצלו את כל האזור הזה במרכז.

טניה דדון: ולמה לא?

ד"ר בעז קיזר: אני שמח שהרמת לנו להנחתה. תראו, מי שמסתובב למשל בפלורנטין ומכיר את הטיפולוגיה של השכונה, המרחקים בין החזיתות של הבתים, האוריינטציה של הרחובות, יודע שזאת, אגב, יש שם גם כמה יוזמות פרטיות של תושבים שפשוט מתחו צליות בין בנינים. מבחינת חוק הקניין בישראל, החזית של המבנה היא לא ציבורית, בניגוד להרבה מדינות באירופה, היא שייכת לבעל המבנה. זה אומר שאני כעיריית תל אביב, לא רשאי אפילו להכניס שם דיבל.

בר טל, אגרונום: ברור לי, זה בדיוק מה שאני אומר. איפה השיתוף פעולה עם המגזר הפרטי?

קרן שמרי רוטברג: ושפירא, זאת שכונה סופר קהילתית.

ד"ר בעז קיזר: רגע, רגע.

קרן שמרי רוטברג: בשנייה יסבירו לך ואנחנו נתמוך בזה.

בר טל, אגרונום: אבל טל נדב מציעה עצים לנטיעה בחצרות הפרטיות, על מנת שאם הצלנו, טל נדב היער הלומד, על מנת שאם הצלנו על המדרכות.

בן חושן, חבר סיעה: רגע, אסור גם באופן וולונטרי? כלומר, אם אני מיוזמתי לצורך העניין כתושב, אומר, עירייה, בבקשה שימי לי את הדיבל הזה בקיר, בבקשה, בבקשה. זה יכול?

קרן שמרי רוטברג: בוודאי שכן. למה לא?

בר טל, אגרונום: זאת הנקודה שאני מעלה.

איתן בן עמי: התשובה היא לא. כי אז אתה אחרי זה תבוא ותגיד, שזה עשה לך חור ונזילה והם לא יכנסו לזה.

ד"ר בעז קיזר: ברור, בדיוק, זה עניין של.

קרן שמרי רוטברג: אבל אלה הפתרונות שיש, אז אתם אומרים לנו בעצם שאין?

ד"ר בעז קיזר: אחריות מקצועית.

עמית איתן, מתכנן בכיר, מנהלת הרק"ל: אני קצת כופר בקביעה שלך.

קרן שמרי רוטברג: ששפירא קהילתית?

עמית איתן: למשל אני, בחכמי אתונה, הקביעה הזאת שבלתי אפשרי לטעת עצים, שבלתי אפשרי לטעת עץ.

קרן שמרי רוטברג: זה לא אנחנו אמרנו, זה העירייה אמרה את זה.

עמית איתן: בחכמי אתונה, ששם מדרכות מאוד מאוד צרות, פחות ממטר, יש לאורך כל הרחוב שורה אחת של חניה, ובחלקים שתי שורות של חניה. יבואו התושבים ובמהלך משותף עם העירייה, יגידו אנחנו מיוזמתנו מוותרים על כך וכך כמות של חניות, שבמקום חניה רציפה לכל האורך, כל שתי מכוניות, נאפשר לוותר על חניה וניטע עץ גדול וצל כמו שצריך ויהיה לכולנו עץ. בסוף כל הדיון פה הוא בסוגיה של תיעדופים, בסוגיה של איכות של הצל ומה אנחנו מוכנים לתת ולוותר. ואנחנו צריכים בסופו של יום להחליט מה חשוב לנו יותר ומה חשוב לנו פחות.

איתמר אבנרי, חבר ועדה: אבל זה גם דיון על יוזמה. והאם התושבים צריכים לבוא מיוזמתם ולהגיד אנחנו מבקשים לוותר על חניות, הלאה עירייה בואי תעשי משהו, או שהעירייה יוזמת את השיח הזה, עושה את הדברים, מציעה את הפתרונות. אני מסכים ביחד.

עמית איתן: הבעיה היא שהרבה פעמים לתושבים יש דרישות שמנוגדות אחת לשנייה, וכשהעירייה באה עם אחד הפתרונות, כמו לדוגמה אם העירייה מחר בבוקר תגיד, אתם צודקים, אין פה צל, אנחנו עכשיו מוותרים על שליש מהחניות לאורך הרחוב. אבל אז תבוא קבוצה אחרת של תושבים, ותרצה לאכול את העירייה, איך אתם מרשים לעצמכם !?

קרן שמרי רוטברג: נכון, בכל דבר שעושים צריך לשתף את הציבור, אבל יש לנו 400 תושבים שכבר חתמו. אני אישית יוצאת דופן, מאוד מעורבת עם הקהילה החרדית שם, וכל האנשים הדתיים, אנחנו לא מנותקות, אנחנו יכולות בשיתוף העירייה וביוזמת העירייה, לשתף פעולה עם התושבים ולמצוא את הפתרונות האלה ולהגיע לפתרון. זה הכול עניין של חינוך, הסברה, להסביר למה מוותרים על החניות, לא פשוט לבוא ולעשות את זה. הכול צריך להיות בשיתוף הציבור, אבל זה לא פתרון לעכשיו. ואנחנו עכשיו.

איתן בן עמי: אגב עשו את זה באופניים, בשבילי אופניים.

הדר שגיא: וגם אני רוצה להגיד סליחה, הנימה הפטרונית הזאת שבה אומרים התושבים צריכים לוותר על חניות. במרכז העיר דואגים לחניונים, אז אם בשפירא ולי אין רכב ככה שהסוגיה הזאת אפילו לא נוגעת אלי. אבל אם מה שיהיה צריך לעשות זה לבטל חניות כדי לנטוע עצים, אחלה, זה גם פתרון שאנחנו לא נהנה ממנו, אלא רק הדור שאחרינו יינה ממנו, אם כבר. אז באותו אופן צריך לדאוג גם לחניונים, כי אם אתה מבטל חניות, לא יהיו פחות רכבים בשכונה. אז צריך גם לזה למצוא פתרון. זאת אומרת, אי אפשר לפתור עוול אחד בעוול אחר.

אסנת בנימין: ואי אפשר לדחוק את התושבים המבוגרים החוצה, שלא יכולים כבר לנסוע על אופניים.

קרן שמרי רוטברג: וגם כל כך קל לשים פה נגד תושבים, תמצאו פתרונות.

אופיר כהן: יכול להיות שגם הקו הסגול יוריד מכוניות מהשכונה.

אסנת בנימין: זה לא יהיה, זה פיקציה.

נח עפרון: אנחנו צריכים להתכנס, פה, בועז, יש לך מילים אחרונות להגיד?

אסנת בנימין: יש לי שאלה על משהו שאמרת. האם באותה מידה אתה לא תאשר מגדל שמצל על בניין ב-100%? זאת השאלה שלי. סליחה, שמצל על בית ספר ב-100%, לא תאשר אותו? אתה אמרת שצריך לדאוג גם לזכויות שמש בבתי ספר. האם תאשרו מגדל בגלל תביעה, שעלול להצל על בית ספר ב-100%?

ד"ר בעז קיזר: זאת שאלה מאוד תיאורטית.

אסנת בנימין: למה? זה לא קורה?

ד"ר בעז קיזר: כי אם תביני רגע איך הדינמיקה של ההצלה, זה כמעט ולא, על מנת שזה יקרה, זה צריך להיות באמת ב-.

אסנת בנימין: והשעות, יש מעט שעות של בית ספר, זה קורה עובדתית.

ד"ר בעז קיזר: אני לא, לא הייתי מאשר בית ספר כזה, אבל זה לא רק אני. יש מעלי את משרד החינוך. יש את אגף מבני ציבור.

אסנת בנימין: לא, לא היית מאשר את זה. אוקיי.

נח עפרון: אוקיי, תודה רבה בועז והדוברת הבאה היא טל נדב, מהרשות לאיכות הסביבה.

איתן בן עמי: רגע, אני אגיד מילה לפני שהיא מתחילה. ראש העיר הטיל ב-2022 אני חושב, את המטלה של ה-100 אלף עצים עד 2030. עיקר המטלה מבוצעת על ידי שפייע. אנחנו מצליחים להביא לשתילה בבתים הפרטיים, בין 1,500 ל-2,500 עצים בשנה, תלוי איזו שנה. וכל הנושא הזה עבר באמת אל מעבר מדהים של צוותים מקצועיים מלטעת 1,000, 1,500 עצים בשנה, לטעת כמעט 8,000 עצים, עם בתי גידול כמו שצריך, עצים גדולים יותר, לדאוג להשקיה, לעשות את זה באיזו סיסטמה ובאמת עבודה מדהימה שכל אגף שפייע עושה. אנחנו יחד איתם נעזרים בעצים שהם מביאים ואז טל מקבלת את המושכות כדי, כמו שאמרנו במדרכות צרות, שאי אפשר לטעת בתוך המדרכה, על המדרכה, להיכנס עם התושבים לתוך השטח הפרטי כדי שזה יצל על המדרכה וזה הפרויקט שטל תציג.

טל נדב, רכזת יער עירונית, הרשות לאיכות הסביבה: דיברנו הרבה על היבטים תכנוניים. ועכשיו נדבר על המעורבות של התושבים ועל יכולת השפעה, ממש בשטח ועל היער העירוני. כמו שאיתן הזכיר, יש יעד נטיעה של 10,000 עצים בשנה. החלק העיקרי באמת מבוצע על ידי שפייע במרחב הציבורי, בפארקים וכו'. אבל ישנו פוטנציאל עצום שנמצא בשטחים הפרטיים בחצרות של התושבים ושהוא נדבך רציני בעמידה ביעדים. נדבך משלים ומסייע לייצר הצללה רציפה במקום שחסר בכבישים. הפרויקט הזה רץ כשלוש שנים. אנחנו עובדים לפי תוכנית שנתית. כל חודש אנחנו נכנסים לשכונה אחרת בעיר ועושים שם קמפיין. דיברנו המון בפגישה הזאת על החוסר באזורי הדרום ומזרח העיר. לכן בדיוק משם הפרויקט התחיל בעיקר והתרחב לשאר העיר. אנחנו מגיעים ומספקים לתושבים את העצים, את הקומפוסט וגם הדרכה לטיפול בעצים באופן שוטף. וכך התושבים ממש שותפים פעילים שלנו בזה שהם נוטעים את העצים ומטפלים בהם לאורך השנים ומאפשרים שתיווצר הצללה. לעניין סוגי עצים, חשוב לדעת שבחרנו סוגים של עצים בשיתוף עם האגרונומים של שפייע, יחד עם משרד החקלאות. אנחנו עובדים עם עצי פרי, זה נגיש ויש לנו גם את היתרון של הצללה וגם מוטיבציה של התושבים לקחת חלק בזה. הרווח פה הוא כפול ואלה עצים שמותאמים לאקלים המקומי. אנחנו עושים כל הזמן גם בדק מול הנושא הזה. אז בשלוש שנים האחרונות נטענו כבר למעלה מ-5,000 עצי פרי בחצרות, יחד עם התושבים. עברנו כבר מעל 20 שכונות. אפשר לראות שיש פה גם, במרכז העיר וגם בהמון אזורים במזרח, גם בדרום, השנה גם הגענו ליפו, וזו דוגמה של שנה אחת. אפשר לראות את ההתפלגות של המספרים, של הנטיעות בשכונות. בשכונת שפירא, שיצא פה המון בשנה ההיא, נטענו בה 240 עצים יחד עם התושבים, זה המון ביחס לגודל של השכונה. מאז עשינו שני סבבים נוספים, אז המספר הזה כבר עלה. יד אליהו, מזרח העיר, שיאנית הנטיעות, העברנו למעלה מ-600 עצים רק בשכונה הזו ומסביב.

איתן בן עמי: זה במקומות שאין צפי להתחדשות עירונית, נכון?

טל נדב: כן, זה חלק מהקריטריונים. כשאנחנו נכנסים לקמפיין כזה אנחנו מסבירים לתושבים. אנחנו מגיעים לשכונה, מנהלים קמפיין שלם במשך חודש, דרך המרכזים הקהילתיים, דרך פעילויות הקהילה. דרך

מוסדות חינוך, אנחנו ממש נכנסים לבתי הספר, מעבירים מערכי שיעור לחשיבות על עצים. מגיעים לתושבים דרך כל הערוצים והאפיקים, אנחנו ממש יורדים לרמת החצר. זאת אומרת, כל תושב שמגיש בקשה, אנחנו יוצרים אתו קשר, אנחנו עוברים חצר, חצר, מתקשרים, בודקים את המאפיינים, ממליצים גם על איזה סוג עצים מתאים עבור החצר הזאת. כי יש חצר צרה, שאפשר לנטוע בה עץ הדר, אבל יש חצר ענקית שאפשר, לטעת בה 5 עצי תות ותאנה וכו'. אז פה גם חשוב החוות דעת המקצועית שלנו והיעוץ והליווי של התושבים. אחרי זה יש הדרכות לטיפול בעצים, שזה מבטיח את ההישרדות של העצים.

איתן בן עמי: כל מי שרוצה מקבל?

טל נדב: לא כל מי שרוצה מקבל כמוכן. המון חצרות, למשל ניקח דוגמה מעכשיו. החודש יש לנו חלוקת עצים ברמת אביב ג'. היו לנו בקשות לבערך שלוש מאות שלושים ומשהו עצים. פסלנו בערך 90, כי החצרות לא התאימו. זאת אומרת, זה ממש אנחנו, זאת הרמה של המעבר על הבקשות, כי יש רצועה צרה מידי, כי הם רצו לטעת בעציץ, זו ממש עבודת עומק.

אופיר כהן: יש לכם הדרכות על ההמשך, על הפירות?

טל נדב: כן.

אופיר כהן: נגיד זבוב ים תיכון?

טל נדב: כן, אני כבר אסביר על זה. אז הפעילות הקהילתית, יש לה כמה רבדים. המטרה הראשונה היא כמוכן להגיע לכמה שיותר תושבים בשכונה שמכירים, שידעיים כדי שיירשמו, שיקבלו עצים, שייטעו אותם במקום הנכון, בצורה הנכונה. ויש לזה עוד רובד משמעותי שבגללו כל התושבים מכירים נמצאים פה, זה החשיבות לעורר מודעות לנושא. אנחנו רוצים עוד תושבים פעילים כמו האנשים שנמצאים פה בחדר, לכם, לנו זה נראה ברור, אבל זה ממש לא, אנחנו מקבלים גם פניות של אנשים שמבחינתם עץ זה מטרד, עץ זה לכלוך, עץ זה חוסס לי אור, מביא לי עטלפים, מביא לי ציפורים, שלכת. אז המון חשיבות של העבודה עם התושבים כדי לייצר איזשהו שינוי תודעתי, ותושבים שיהיו פעילים ובסופו של דבר ישמרו ויגנו על העצים האלה לאורך זמן, בכל האזור לא רק במרחבים הפרטיים. אז כמו שאמרתי אנחנו עושים את זה גם במוסדות בקהילה, אם זה בתי אבות, מועדונים, אנחנו נכנסים, ממש נוסעים ברכבים פרטיים שמשתפים איתנו פעולה. סדנאות וקורסים, זה גם חלק מהעלאת המודעות ולחבר את התושבים למשאב העצים. אנחנו עושים סיורים והרצאות. רק השנה, היו לנו שני קורסים חדשים שיצאו "בוסתנאות והיער העירוני", וקורס "טרמה קלצ'ר" שממש בימים האלה, אוטוטו מגיע לסיומו, ובסופו אנחנו הולכים לטעת יער מאכל חדש בחווה החקלאית, בראש הציפור. אתה שאלת על ההמשך, על הטיפול, יש לנו הדרכות לטיפול בעצים ושיתוף פעולה שאנחנו עושים עם משרד החקלאות, כשסיימנו חלוקת עצים בשכונה, החלק המשלים של זה, זה שיש לנו הרצאה והדרכה לטיפול בעצים. אנחנו מזמינים, זה לא חובה, זה תלוי בשיתוף פעולה של התושבים, אבל הם מוזמנים להגיע להדרכה הזאת, לקבל את הכלים והידע. קטיף, מסיק שכונתי, אז גם עודף עניין, יש לנו המון עצי פרי במרחב הציבורי, אנחנו רוצים שיהיה עוד הרבה יותר. אבל יש כבר היום עצי פרי במרחב הציבורי. רוב הציבור לא רואה בזה משאב, אנחנו רואים עצי הדר שמתפקעים ואף אחד לא קוטף, הפרי נושר ונופל. אנחנו רואים עצי זית שגם כן, תשאלו, חלקם מבחינתם זה פשוט לא במודעות שזה אוכל ותזונה. חלקם לא יודעים אם זה בכלל מותר למאכל.

אסנת בנימין: תשימו שלט שאפשר.

טל נדב: כן, זה גם חלק מהדברים שאנחנו מקדמים.

אסנת בנימין: הבעיה היא הפוכה, כי באמת נוצר שם במקום שנופלים פירות הדר, וזה ברחשים, יתושים. ואז אומרים תכרתו את העץ.

טל נדב: נכון, זה בדיוק העניין של גם לייצר את המודעות לזה שאנחנו ממש יזמנו אירועי מסיק בשנה שעברה ברחבי העיר, ביפו, בהמון אזורים. מסיק קהילתי, סדנאות של ... אחרי זה ולגרום לתושבים להבין שבואו זה זה אוכל. אנחנו רצים עם זה כבר שלוש שנים. תכף אני אגיד כמה מילים על מה יש לנו פה בשנה. חיזוק הבוסתנים בעיר. אז יש לנו את הנושא של נטיעות עצי פרי בחצרות הפרטיות, אבל אנחנו רוצים שיהיה גם

עיד ללא הפסקה

רחוב אבן גבירול 69, תל-אביב-יפו 64162 | טלפון: 03-7244669 | מייל: efron_n@mail.tel-aviv.gov.il

במרחב הציבורי. עכשיו אנחנו לא יכולים לטעת עץ פרי בכל מקום, זה לא מתאים לכל מקום, מדרכות, כמו שדיברנו לפעמים, זה נושר, הופך למטרד. אנחנו כן רוצים לייצר יותר בוסתנים כאלה, שיכולים להגיע אליהם, שזה מרגיש קצת כמו טבע עירוני וממש ייעודי לזה. גם, עצי פרי, גם צמחי תבלין שאנחנו מעבים, אז אחת המטרות העיקריות שאני לפחות שמתי לי השנה, זה לעבות את הבוסתנים הקיימים בעיר. בשנה שעברה, קל לראות פה, מצד ימין, זה בוסתן שהוקם בשכונת נווה אביבים. הוא ממש תולדה של יוזמת תושבים. היה קורס של איכות סביבה וקיימות, של תושבים פעילים בעיר. בסוף הקורס תושבים אמורים לקדם איזושהי יוזמה שהם בוחרים. היוזמה שהם רצו זה להקים בוסתן, הם אתרו את השטח, הם הציעו לנו את המקום הזה, הגענו יחד עם מיכל נהרי משפ"ע, בחנו את השטח, ראינו שזה מתאים, ראינו שאין עליו איזושהו ייעוד לבנייה. זה אושר. ביחד עם שפ"ע ועם התושבים, באמת עשינו שם נטיעה של 15 עצי פרי. התושבים הם אלו שבסופו של דבר אמורים להחזיק את הפעילות הקהילתית השוטפת סביב הבוסתן הזה. אנחנו עובדים איתם בליווי לאורך השנה. בטי"ו בשבט האחרון עשינו שם שתילות של צמחי תבלין, התקנת תיבות קינון, זריעת פרחי בר בעונה. ואז אנחנו מייצרים פעילות שוטפת לאורך עונות השנה, שבה התושבים מתחברים למקום הזה, שומרים עליו ומטפחים אותו להמשך. פה באמצע אפשר לראות בוסתן בית דני, זה בוסתן שהוקם בשכונת התקווה, במרכז הקהילתי בבית דני. זה התחיל מחלוקת עצים שעשינו בשכונה, אחרי חלוקת העצים הייתה באמת מאוד התלהבות. יצאנו למרכז הקהילתי, בואו תפתחו את זה, קחו את זה עוד שלב קדימה, תטעו אצלכם בוסתן, ממש בחצר של המרכז הקהילתי להנאת התושבים. אז זה באמת קרה ועכשיו גם נראה נהדר. המשך של זה, שהם עשו שם קבוצת גינון, הקימו כמו מין גינה קהילתית קטנה שהתושבים הוותיקים מתפעלים אותה. ומצד שמאל אפשר לראות את התמונה מהקורס טרמל קלצ'ר, שמתקיים ממש בימים אלה. אנחנו לומדים פה שיעור גידול והרכבות. והמטרה שוב, שבסופו של דבר, התושבים יוכלו להיות גם פעילים בבוסתנאות. קצת על מוסדות חינוך, אנחנו עושים, גם נטיעות עצים בחצרות בתוך בית הספר, חינוך והסברה. שוב, בסופו של דבר הילדים האלה יהיו השגרירים בתוך השכונה והדור הבא שיחנך גם את ההורים ויעבירו להם את החשיבות. קטיף עירוני, זה בהמשך למה שאמרתי מקודם. בטי"ו בשבט אנשים אוהבים להתמקד בנטיעה של עצים. אנחנו דווקא לקחנו את זה למקום של לחזק את המודעות לשפע שכבר קיים בעיר, לחשיבות, לאפשרות של קטיף. למעלה מ-25 בתי ספר לקחו חלק בפרויקט הזה. יצאנו לקטיף, בשכונות מהדרום עד הצפון, ממש בכל העיר. חיבורים בין בתי ספר לקהילה, אנשים שיש להם חצרות, והסכימו שנגיע עם בתי הספר לקטוף אצלם. חיברנו בין תושבים לבין בתי ספר, זה ממש קטיף, כאילו באמת עשרות קילוגרמים שילדים יצאו איתם, עשו אחר כך דוכנים בקהילה של לימונדה, של תפוזים, חילקו את זה לכל השכונה. זה היה מדהים. מאות תלמידים השתתפו בזה. וזה ממש נותן את המענה הזה. ודבר אחרון, דיברנו על החשיבות של הנטיעות, על החשיבות להסתכל גם על הקיים, אבל בסופו של דבר אם אנחנו נוטעים עצים וממשיכים בגיזומים כאלה זה די מבטל את מה שאנחנו רוצים לעשות. הרבה פעמים אנחנו יודעים שעד היום יש לנו, יש את הדוחות האלה שמקבלים מאגף פיקוח, שהעצים יוצאים מהמדרכה וזה בדיוק סותר את כל המטרה שאנחנו לעודד, לטעת בחצרות, כדי שזה יצא נעשתה עבודה באמת של שילוב כוחות בין כל ה-.

איתן בן עמי: הנה פה יושב הסרגל, קוראים לו שלומי 2, הוא השותף והסרגל של העצים. שלומי 2 מאגף הפיקוח.

סטלה רות אבידן: שירים יד, מי זה.

טל נדב: אז בדיוק מהסיבה הזאת נעשתה עבודה יחד עם אגף פיקוח, כדי לעשות התאמה ושינוי של הנהלים, כדי לאפשר את היציאה של העצים החוצה, מקו המדרכה. אבל, לשנות את הנהלים כך שזה יהיה מגובה 2 מטר. זאת אומרת שזה לא יפריע להולכי הרגל, ולא יפלוש למרחב בצורה שתפריע, אלא לייצר מין קשת. זו הנחיה חדשה, זו הנחיה שהועברה לכל הפקחים, ועכשיו אנחנו ממשיכים לעשות את העבודה כדי לחלחל את זה גם למטה, גם לגננים, גם לתושבים, וזו עבודה שצריך לעבוד עליה והיא חלק מהאתגר.

סטלה רות אבידן: טוב, אני שמחה שיד ימין תהיה עם יד שמאל, כל הכבוד לכם.

נח עפרון: יש מעט זמן לשאלות, הערות, אני רק רוצה להגיד שהקולות שאנחנו עדיין רוצים לשמוע מהם זה אבי לוי משפ"ע, ומפלג בר-און. אומנם שמענו אותך פלג בישיבה הקודמת, אבל בכל זאת. וגם מאורלי בביצקי מאדם טבע ודין והתושבות משפירא, אז יש יחסית מעט זמן אז תיקחו את זה בחשבון.

בן חושן, חבר סיעה: קודם כל, מדהים, כל הכבוד, שאפו, תמשיכו. את מדברת על זה שאתם עושים קמפיין, שאתם מנסים לעודד אנשים, תושבים שבחצר הפרטית שלהם העירייה תיטע עץ. כלומר, העירייה, במידה ויש הסכמה וולונטרית, מה שאני מבין, יש לה סמכות להגיע לשטח שהוא פרטי, ולעשות שם שינוי. אני מנסה להבין למה עץ מותר ודיבל לא. מה מונע באופן וולונטרי מתושבים להחליט שהם רוצים להשתמש בקיר החיצוני של הבניין כדי לעשות ציליה?

ד"ר בעז קיזר: אני אענה לך. קודם כל, וטל תדייק אותי, העירייה, לא עושה כלום חוץ מלספק את העץ, את ההדרכה, את הקומפוסט, את החינוך של העובדים שלה, וליווי אחר כך אם הם צריכים, אני לא צוחק. מי שנוטע את העץ זה בעל השטח, הדייר או בעל המגרש. דיבל על קיר, זה כבר מבנה. זו פעולה שהיא עלולה להיסב נזק לדירה שנמצאת מהצד, מעברו השני של הקיר. קצת רטיבות וקצת בלאי ועוברות כמה שנים וזה משהו שאתה לא יודע איך הוא יתפתח.

אסנת בנימין: אם הדיירים משני הצדדים חותמים יש לכם בעיה שזה יעבור על הכביש?

איתן בן עמי: זה נתלש מהקיר ופגע במישהו, מי אשם?

ד"ר בעז קיזר: בדיוק וזה גם משהו גבוה שעלול ליפול למישהו על הראש.

אבי לוי: זה בדיקות קונסטרוקציה כל שנה, זה משהו שאנחנו משיתים על עצמנו, אז בטח גם הצללה שנמצאת בכל מרחב ציבורי מחייבת. אתם חייבים להבין את זה. זה לא לבוא ולדפוק מסמר, זה טיפה יותר מורכב. במיוחד שמעורב פה גורם פרטי שזה העסק שלו, הבעלות של המבנה שלו, זה טיפה יותר מורכב.

איתן בן עמי: שנה שעברה נפלה בחוף תל ברוך, סוכת הצללה. למזלנו לא היה אף אחד למטה. אבל זו אחריות עירייה. אז אנחנו נעשה בדק ונעשה מה קורה, אבל אנחנו לא יכולים עכשיו להיות אחראיים על כל מה שקורה בשטחים הפרטיים גם. בעיה.

בר טל, אגרונום: הנקודה היא שזה לא אמור להיות בשטחים הפרטיים, רק החיבור בשטחים הפרטיים. הסלילה עצמה היא של המרחב העירוני.

נח עפרון: אני פשוט רוצה להמשיך, אני לא מאמין שאנחנו נגיע לפריצת דרך בנקודה הזאת.

טניה דדון, פעילה סביבתית: אני פעילה סביבתית וגם מורה לאנגלית ולקיימות בבית ספר שש שנתי. קודם כל תודה רבה וזה באמת נשמע כאילו דורות העתיד ייהנו מהנטיעות החדשות. מה שרציתי לדעת זה איך אפשר, אם אנחנו מדברים על יער עירוני, לשמור על העצים הקיימים בשטחים הפרטיים. מה שקורה זה שלמשל הפיקוסים, בכניסות לבניין היום אפשר לראות הרבה יותר פיקוסים שכבר מתים כי גוזמים את העצים בצורה אלימה, משחיתים אותם, משאירים פגמים ואין על זה שום פיקוח. ממש השחתה של עצים בשטחים הפרטיים. זו נקודה ממש כואבת שאשמח להתייחסות אליה. ועוד שני דברים קטנטנים. אחד זה עצי פרי שבמרחב העירוני, שאי אפשר להגיע לפירות. למשל בגינת הדסה, ממש פה ליד העירייה, יש עצי תפוז, אבל אי אפשר להגיע לתפוזים. אז מה עושים?

בר טל, אגרונום: העירייה מחלקת מקטפות.

איתן בן עמי: נלמד אותם גם לבנות מקטפות מבקבוקי פלסטיק ומקלות.

טניה דדון: אוקיי, אשמח להגיע למידע הזה.

אבי לוי: כמו שקוטפים את הסברס, עם מקל ופחית.

טל נדב: אז אני רגע אוסיף על זה. נכון, בחלק מהקמפיין של הט"ו בשבט של השכונה, באמת חילקנו מקטפות הנמצאות במרכזים הקהילתיים ויש בדיגיטל, סיכומים של איפה אפשר להשאיל, לקחת מקטפה.

טניה דדון: כבר קיבלתי תשובה נגדית.

זוּבֵר: בישיבה הבאה תביא מקטפות לכולם, אני מבקש.

טניה דדון: ועניין אחרון לגבי נטיעות בבתי ספר, אני אמא לילד בגרץ. בית ספר בשכונה שלי, אז כשהם בנו את המבנה החדש לפני 5 שנים, אולי 6 שנים, אז כרתו שם עצים ונטעו שם עצים חדשים. אבל מה, הם עשו את זה באזור שילדים משחקים בו, לא שמו גדר מסביב, היו שם ארבעה עצים לדעתי, לא שמו בית גידול ראוי והעצים האלה פשוט משנה לשנה העצים האלה פשוט מתו. היום כל הכניסה לבית הספר עשויה בטון. והעצים החדשים שהיו אמורים להיות מאובטחים לשטח הבית ספרי, אינם. אז זה גם כן משהו שאני אשמח לקבל עליו התייחסות, על איך דואגים לזה שלא משחיתים עצים באזורים הפרטיים ומה קורה כשזה כן קורה וזה קורה המון.

אבי לוי: אני חושב, שהכי מתאים שפלג יענה על זה.

נח עפרון: אוקיי מצוין, אני רק אזכיר שזאת הישיבה השישית שבה אנחנו דנים על עצים ונדמה לי שפשוט לא היית, אז אנחנו לא נוכל לחזור על ה-12 שעות שכבר דברנו על הדברים האלה.

טניה דדון: דווקא הייתי בפגישה בישיבה האחרונה על העצים גם ואני לא חושבת שזה עלה. אני גם דיווחתי על זה יותר מפעם אחת, על השחתה של שטחים פרטיים.

נח עפרון: אוקיי. זה בסדר.

אבי לוי: פלג יענה.

טניה דדון: בבקשה, אני אשמח.

פלג בר-און: קודם כל, אגיד שזה בהחלט עניין בווער. גם מבחינת הגיזומים השוטפים, אנחנו מנסים לוודא שמי שנכנס לעיר לגזום למעשה, זה אנשים מקצועיים, ובמידה ומדווחים לנו שיש גיזומי השחתה מה שנקרא, אז אנחנו שולחים את הסיירת הירוקה. דרך אגב גם אתם יכולים לבקש את זה בפנייה ל-106, שיש גיזום השחתה כזה או אחר וסיירת ירוקה מגיעה לוודא שמי שגוזם את העצים זה גוזם מומחה. בעל החברה, גוזם מומחה.

טניה דדון: זה רק באותו רגע, סליחה שאני חוזרת.

פלג בר-און: זה רק, נכון.

טניה דדון: זאת אומרת, אם ראיתי את זה בערב באיחור.

פלג בר-און: בדיעבד זה כבר לצערנו מאוחר מדי. רק באותו הרגע אפשר לשלוח לשם סייר של הסיירת הירוקה, כדי לוודא שהוא גוזם מומחה. במידה ולא, אנחנו אומרים לו, תשמע, אין לך את ההסמכה המתאימה ואתה משחית פה את העצים, ואנחנו יכולים לקנוס אותו על זה.

אופיר כהן: זה היה גם בנושא של קבלנים של שפ"ע, שגם עשו גיזומי השחתה.

פלג בר-און: נכון.

אופיר כהן: ביהודה הימית.

פלג בר-און: נכון, אתה צודק. גם בשטחים הפרטיים וגם בשטחים הציבוריים, אכיפה לצערנו אין. וזה נובע מהעובדה שלחוק הגנת האילנות ופקודת היערות זה חוק ארצי ולעירייה אין כוח והמון סנקציות שהיא יכולה להפעיל. יש בסך הכל שני מפקחים ארציים בתחום של אכיפה על רישיונות כריתה וכריתות לא חוקיות. ולעירייה היום אין אפשרות לאכוף את הנושא הזה. דיברנו על זה כבר, אני חושב בוועדה הקודמת. אני אישית חושב שכן, יש פה מהלך שהעירייה צריכה לקחת בשתי ידיים ולוודא שבתוך שטחה המוניציפלי לא נכרתים עצים באופן לא חוקי ולא מושחתים עצים בגיזום לא איכותי ולא מקצועי. זה תהליך שאנחנו צריכים לעשות.

אופיר כהן: רגע, אפשר גם לגייס מתנדבים, תצפיתנים כאלה. אנחנו שומרים על עצים ביער סגולה.

פלג בר-און: אני כל יום וכל שבוע מקבל פניות מכך.

אופיר כהן: יש שם חבר'ה שכל אחד בשכונה שלו יכול לעזור

אבי לוי: כל מה שאתה צריך לעשות זה רק לדווח 106.

אופיר כהן: נכון.

אבי לוי: לא צריך איזה הכשרה מיוחדת.

טניה דדון: כן, אבל אתה צריך להיות שם באותו רגע.

אבי לוי: ברור, מה לעשות.

טניה דדון: אנשים עובדים.

אופיר כהן: ברגע שמכירים אותך, תאמיני לי, מגיעים אלייך טלפונים.

פג בר-און: אני מקבל פניות מתושבים מודאגים, ותושבים שאכפת להם כל יום, בכל שעה ואני זמין להם. ואיפה שאנחנו יכולים לעזור ולאכוף אנחנו עושים את זה, שוב לצערי החוק הוא לא לטובתנו במקרה הזה כי אנחנו לא יכולים, אין לנו יכולת אכיפה, היום חוק פקודת היערות הוא למעשה, אין לו סגירת מעגל מבחינת האכיפה, ואני חושב שאנחנו צריכים, יש לנו עוד הרבה עבודה בנושא לעשות.

טניה דדון: תודה.

נח עפרון: מצוין. פלג, אז אני לא יודע אם אמרתי אבי לוי ואז פלג, אבל אם יש לך משהו שאתה רוצה להוסיף.

פג בר-און: ראינו פה הרבה יוזמות מבורכות, ואנחנו ואגף שפ"ע, עושים עבודה מאוד רצינית מול אגף אדריכל העיר, בכל הנושא של תשקיף עצים והערכיות של העצים. נכון, יש לנו תב"עות ישנות שאנחנו מקבלים בירושה, שלצערנו שם אנחנו לא מצליחים להציל את כל העצים, כי תב"ע יש לה מעמד חוקי, ואי אפשר להפר זכויות בנייה שם. שוב, אני אישית, וגם יואב דוד, עושים כל מה שאנחנו יכולים כדי לשמר את העצים הערכיים ביותר ככל שביכולתנו, כמוכן במסגרת החוקים הקיימים.

נח עפרון: אז אבי, בבקשה.

אבי לוי: האמת שלא הכנתי מצגת או משהו, אבל רשמתי לי כמה דברים. אני מנהל מחלקת תכנון וניהול פרויקטים באגף שפ"ע. אנחנו עושים את התכנון והפיתוח של חלק ניכר מהמרחב הציבורי.

טניה דדון: אתה גם צלם עצים אגדי שהוציא את הספר המדהים של השורשים שלי בעיר תל אביב יפו.

אבי לוי: גם, אני אוסיף, תכניס את זה לפרוטוקול.

אופיר כהן: תשלח קישור שנקנה את הספר.

טניה דדון: ספר מדהים, מדהים, מדהים.

אבי לוי: בחינם, אתה תקבל אותו, אם תרצה פעם הבאה כשתבוא אלי למשרד תקבל אותו. רק כדי להבין פחות או יותר איך אגף שפ"ע רואה את הדברים. זה לא שונה ממה שגורמים אחרים בעירייה רואים את הדברים. אנחנו עובדים פה בשיתוף פעולה די הדוק. אבל יש עוד אספקט, בגדול העדיפות שלנו ובכלל של עירייה, זה נושא ההצלה בעצים. יש המון סיבות לזה, עץ נותן הצללה שהיא הרבה יותר נעימה, הרבה יותר קרירה, פחות אפקט חממה. יש לעץ עוד ערך ורובד נפשי, רגשי. וזה נושא שלם שדווקא על זה יש לי חומר, אולי באחת הפעמים אפשר יהיה לעשות רק את זה. יש לעץ משמעות מעבר לנושא של צל לבד, וזה מעניין. לא תמיד אנחנו יכולים לנטוע עצים. אם היה לכם עיני רנטגן והייתם רואים מה קורה מתחת לפני השטח, הייתם רואים איזה עומס של תשתיות יש פה. ולשקר את עצמנו, ולשקר את העץ ולעשות פתח של 60 על 60 או מטר על מטר, ולזרוק עץ מתוך ידיעה שהוא לא יצליח. ואני לא אומר שלא עשינו את זה בעבר, עשינו את זה לא בקטע רע, כי פחות הבנו את המשמעות של בתי גידול. אז לקח לנו קצת זמן להבין את זה, אבל זה לא משהו שאנחנו לא היינו רוצים לעשות. אנחנו רוצים כן לנטוע עץ שיצליח, וזה אומר בחירה נכונה של עץ, במיקום הנכון, בית גידול נכון, הסיפור של ההשקיה והסיפור של האחזקה. זה מורכב. אבל אנחנו שם היום ומשקיעים הון תועפות, הון של אנרגיה בנושא הזה של עצים ובתי גידול שלהם. אני יכול להגיד לכם שהפרויקט הזה של עשרת אלפים עצים שהטיל עלינו ראש העיר, זה פרויקט מאוד מאוד מורכב. אנחנו לא עושים לעצמנו חיים

קלים, אנחנו לא הולכים ונוטעים 5,000 עצים בפארק הירקון שזה הכי קל. אנחנו כן מכוונים את עצמנו לקחת את זה למקומות היותר קשוחים, שזה בסוף הרחובות. שם זה הכי נדרש, שם זה גם הכי קשוח. בנוסף, אנחנו עושים עוד כמה פעולות. התחלנו לפני יותר משנה לדעת, לעבוד על מה שנקרא צל בצמתים, כיוון שהצמתים היא נקודה רגישה ושוב קשוחה, אבל היא גם פי כמה יותר קשוחה בעניין של תשתיות, אז עשינו עבודה איך אפשר לנטוע עצבון שזה לא יעבוד, אז אמרנו נעשה הצללה מלאכותית. אתה לא יכול לחפור, כי אם היית יכול לחפור ולעשות יסוד, אז כבר תיטע עץ. אז באנו עם איזשהו רעיון לעשות איזה יסוד רדוד, ואנחנו עובדים על זה, ולהגיד לכם שזה הולך בקלות, זה לא הולך בקלות, אבל עדיין לא ויתרנו על זה. עוד כמה נקודות קטנות, למשל אנחנו משתדלים עכשיו להתחיל לעבוד גם על בנייה של הרובד השני בחורשות. מה זאת אומרת? יש לנו חורשות חלקן ותיקות, חד גוניות מבחינת סוג העצים, זה אומר שיום יבוא, במושגים של עץ, יום יבוא ועצים ימותו ואנחנו נשאר קרחים אם אנחנו לא ניערך עכשיו לרובד השני, אז הרבה פעמים אנחנו מתחילים לנטוע עצים, מתחת לעצים הקיימים שזה על פניו לא לפי הספר אבל זה נותן לנו את האופק לעתיד שלא נגיע למצב שאנחנו במדבר. יש עוד משהו שהתחלנו לעשות, זה לא בכמות כמו שהיינו רוצים, אבל זה דברים שאנחנו מתחילים להטמיע אותם, גם בתודעה שלנו וגם של הציבור, זה מה שנקרא דיפייבינג, זה להוריד בטון, שלש, אספלט ולטעת עצים. עשינו את זה במקום מאוד מאוד קשוח, לא היה פשוט לעשות את זה בכיכר גבעון, זה על גבי חניון, זה היה מאוד, מאוד מסובך, לעבוד שם עם כלים והחניון מתחת ואיטומים וסיפורים. אבל הצלחנו להוריד קטע לא ענק של איזה, לדעתי 350 מטר מרובע ולטעת שם סדר גודל של 25 עצים פחות או יותר.

טניה דדון: אבל זה לא באדמה, נכון?

אבי לוי: בטח שזה באדמה. לא באדמה כבדה, באדמה קלה, כן, במצע מנותק.

טניה דדון: באדמה מלאכותית כזאת, לא?

אבי לוי: במצע מנותק, כן.

יערה פרוץ: אתה מדבר על הגבעות החמודות האלה שיש שם.

אבי לוי: בכיכר גבעון, מדשאות, בכיכר גבעון. מעל החניון.

יערה פרוץ: זה סוג של גבעה כזאת.

אבי לוי: זה מדשאות, שיחים וקוצים. כן, זה זה.

אופיר כהן: זה מתאים לעצים שיהיו בוגרים עם גזע, לא תהיה בעיה בטיחותית אחר כך?

אבי לוי: אני לא נוטע שם אקליפטוסים ולא פיקוס שדרות. אבל עצים יותר קטנים, בינוניים. תראה, אפשר לטעת את הלגרסטרמות למשל ואת כל האלה, אני פחות מאמין בזה, לא שזה לא פתרון לפעמים לאיי תנועה במקומות מאוד מאוד צרים. אבל אני אומר, אם בשביל להגדיר עץ, הגדרה שלי לעץ, אם הילד שלי יכול לטפס על העץ הזה, זה עץ. אם לא יכול לטפס, זה לא עץ. לגרסטרמיה זה פחות עץ. אבל, אני לא אגיד לך שאני לא משתמש בזה. הנושא של ההצללות זה לא רק ברחובות ולא רק עצים. אנחנו מצלים כל מתקן משחקים וכל מתקני כושר וגם פינות כלבים, כל מקום שמשמש והוא פונקציונלי במרחב הציבורי. במרחב הציבורי אנחנו משתדלים לעשות הצללה. אני אומר לדעתי בכולם, אבל שלא פתאום תגידי לי שם, בבית ספר בלי עץ, יש איזה, לא שמתם הצללה. אבל לדעתי כמעט בכולם. אנחנו גם עושים, דיברנו על פתרונות, אנחנו עושים, האמת שעמית אמר יפה, תראו, בסוף זה עניין של איזונים. ואני יכול להגיד לכם, כולם פה מיינדד לנושא של העצים, זה קהל קצת חד גוני, אבל אני אומר לכם, ומישהי פה אמרה, הבחורה עם הציפס אמרה מקודם שיש לה 400 חתימות, זה סבבה, אבל אם תשאלו את אותם 400, אם יצטרכו לוותר על חניה מתחת לבית, אני לא בטוח שנשארים 400. אני רוצה לספר לכם שאנחנו נמצאים במפגשים שכונתיים, אם זה שיתופי ציבור כלשהם, אם זה מפגשי מנכ"ל. תמיד, תמיד, הנושא הראשון שעולה, שכואב לציבור, חבריה, זו חניה ותנועה. מה לעשות? לפני עצים ולפני החינוך של הילדים שלהם. תמיד זה הדבר הראשון, אז זה לא כזה פשוט. אז אנחנו מנסים בכל זאת להיות יצירתיים. אנחנו מעמידים בחודשי הקיץ, עכשיו, במאי, זה עוד סוג של פתרון, כן? זה לא פתרון גורף, אבל אני רוצה לספר לכם כאילו דברים שאולי אתם פחות מכירים. הצללות

זמניות במקומות שאנחנו יודעים שיש בהם התקלויות של אנשים, ואין לנו אפשרות להצל, אז אנחנו עושים הצללות זמניות. זה לא הכי אלגנטי, זה לא הכי יפה, אבל זה עושה טוב, ואנחנו רואים שזה עובד, וזו כבר השנה השלישית לדעתי. אז השנה שמנו בפארק המסילה, ובהיכל מנורה, ובגבעון, ובטיילת המגדלור בחוף, ובבית אריאלה, כיכר החטופים, שמנו שם שני מתחמים כאלה, ושדרות אחת, גן ההסתדרות ועוד, ועוד מקומות. אז זהו פחות או יותר.

איתמר אבנרי: אבי, שאלה ברשותך. הזכרת הצללה בצמתים. זו אותה הצללה, אותו פיילוט על מעברי חצייה שהיה בדה ווינצ'י, למשל? עוזי כתב לי באוקטובר האחרון.

אבי לוי: כן, כן.

איתמר אבנרי: זה אותו הדבר?

אבי לוי: כן.

איתמר אבנרי: וזה יתרחב בקיץ הקרוב?

אבי לוי: אני מקווה. בינתיים זה הולך לנו מאוד קשה. למרות שבאנו עם פתרון.

איתמר אבנרי: מה שרצינו עם הבסיס הרדוד, רצינו עם בסיס רדוד.

אבי לוי: כן, אבל נכון, ואז ניגשנו לתיאום הנדסי, והבנו שאתה עושה רדוד אז הרוחב בא על חשבון העומק.

איתמר אבנרי: כן, זה פלטה.

אבי לוי: ואז מתחילים עם כל זה, אני לא יכול להגיע לתשתית הזאת, שזה הכול נכון, אבל, בקיצור זה לא קל.

אסנת בנימין: יש לי שאלה, אפשר?

אבי לוי: כן.

אסנת בנימין: עבודה מבורכת בהרבה מאוד תחומים. הנושא של לנטוע עצים מתחת לעצים בוגרים, זו עבודה לא מקצועית, וענתיק מאוד ולא ברור לי מאיפה היא באה, היא לא מקובלת בעולם המקצועי.

אבי לוי: הסברתי עכשיו.

אסנת בנימין: כן, כי אתה חושב שהעץ עוד מעט ימות.

אבי לוי: אני יודע שהוא ימות.

אסנת בנימין: יש לנו צוות מקצועי, הוא לא ימות אם לא יהרגו אותו. אני אילנאית במקצועי.

אבי לוי: גם אני, גם אני אילנאי, נו מה זה קשור?

אסנת בנימין: יפה, בסדר, שנייה.

אבי לוי: עצים לא מגיעים יום אחד למוות שלהם?

אסנת בנימין: לא, בני עשרות שנים בעיר, שהם מטופחים, אתה, יש צוות מקצועי שמטפל בהם, עד שהם ימותו, אין סיבה שהם ימותו, אוקיי, לעץ אין.

אבי לוי: אני יכול להראות לך, אני יכול להראות לך חורשות, למשל החורשה של השליש, אני לא עושה את זה בכל מקום.

אסנת בנימין: עכשיו אתה מראש, אתה מראש מחליט.

אבי לוי: רגע, שנייה.

אסנת בנימין: ברגע שאתה נוטע, אתם נוטעים בהרבה מאוד מקומות, מתחת לעצים בוגרים, עם הצללה מפוארת. אתם נוטעים עצים מתחת, אני שלחתי כמה פעמים, אמרתי מה קורה פה?

אבי לוי: אני יכול להראות לך.

אסנת בנימין: אני עוד מעט כורת את העץ הגדול הזה, למה?

אבי לוי: מי כורת? אם זה מה שהבנת מכל זה, שאנחנו הולכים וכורתים, אז את מפספסת.

אסנת בנימין: אם אתה נוטע עץ מתחת לצל, מתחת לחופה של העץ הוותיק, אתה מתכוון לכרות אותו.

אבי לוי: בסדר, טוב, אין בעיה, טוב.

נח עפרון: אנחנו צריכים להמשיך, אני מתנצל על השעה, אבל סטלה ביקשה לדבר.

סטלה רות אבידן: קודם כל, תודה לכל אנשי המקצוע. יחד עם זאת, אין לנו המשכיות למה שביקשנו בישיבה הקודמת. בישיבה הקודמת הסבירו לנו שאין מספיק תקציב לעשות סקר עצים כלל עירוני, ביקשנו לדעת מה התקציב, ביקשנו לדעת מה עוד החסמים ומה נעשה ומה לא נעשה, טרם קיבלנו. דבר נוסף שביקשנו פעם שעברה, זה היה חוק המטרו שמאפשר ליזמים להיות בעלי השטח בלי שום אישור עירוני, מה יהיה עם כל הסיפור של הצמחייה וחוק המטרו ואין אחד בעיקר ביד אליהו, אבל חוק המטרו מאפשר אישור שבשתיקה וכל מיני דברים, לא דרוש מידיעה שום היתר, שום דבר. זה שני נושאים כרגע. והנושא האחרון, מה שביקשתי ממך, שפלג אמר, שלא כל מתחם של התחדשות עירונית, מגיע אליו. וההוכחה היא, המתחם שהזכרתי לך בלה גווארדיה. ולכן היינו רוצים לראות נוהל קבוע שמחלקת הנדסה מפנה בכל תחום של התחדשות עירונית מעל 5-6 דונם, פנייה לפקיד היערות שיבצע שם את אותו סיור שהזכרת ואת אותו נוהל של הכנת תשקיף.

נח עפרון: ואגיד בפומבי מה שאמרתי לך, לפי דעתי האחריות למה שאמרת וזה חשוב העניין של המשכיות התשובות, האחריות היא עליי. אז פשוט, בואי נהיה בקשר.

סטלה רות אבידן: אין בעיה, אני פשוט חשבתי שחלק מהאנשים שישבו פה, חוזר, שראיתי, שמחתי לראות את אנשי המנהלת, שאין לנו תשובה מה יהיה שם, ידברו אבל כנראה ששעתיים לא מספיק לנו. תודה וסליחה.

נח עפרון: אז אורלי.

אורלי בביצקי, מנהלת חוסן אקלימי "אדם טבע ודין": אוקיי. אז אני גם, אין לי מצגת וראיתי שאני אחרונה בסדר היום ולכן הבנתי שאני צריכה להיות ממש קצרה ומהירה. אז אספר לכם אני עם אדם, טבע ודין, ואני לא עורכת דין, בועז, אני לא אפילו מהנדסת. התחלנו פה איזשהו מהלך יחד, ובאמת ותודה רבה לנו שהתחיל איתנו את המהלך הזה של עבודה יחד איתכם, כדי לנסות לראות איך אנחנו יכולים יחד עם העבודה הנהדרת שנעשית כאן, איך אנחנו יכולים לתמוך כדי לקדם מבחינה רגולטורית. כלומר, יש המון דברים מאוד יפים שקורים, אבל אם לא ניקח ונעלה אותם על נייר וננסה לעשות משהו יותר סטטוטורי, או חוקי, אז יש סיכון, שיתחלפו אנשים ושיקרו כל מיני דברים ואז, יהיה קשה לעמוד בסופו של דבר מול יזמים או כוחות אחרים ולכן לפעמים הדברים חייבים לעלות על נייר, הם חייבים להיות יותר קשיחים, כדי שיוכלו להתקדם בצורה נכונה. המהלך הזה שאני התחלתי אתכם ואתם העירייה הראשונה שהתחלתי איתה עם זה, אז תודה רבה, אחרי זה גם זה ממשיך לעיריות אחרות, הוא חלק בעצם ממהלך לאומי. כלומר, אדם טבע ודין נמצאת כיום ממש, בשלבים האחרונים של הנחה של חוק הצללה על שולחן הכנסת. זה היה אמור להיות קודם ואז האיראניים הגיעו, אז עוד פעם התעכב לנו קצת. אבל ממש במושב הנוכחי תהיה הנחה של חוק הצללה על שולחן הכנסת ואז אנחנו מנסים לעשות את זה בצורה באמת רחבה יותר ולאומית יותר. כשהחוק הזה מדבר על שני דברים עיקריים, הוא מדבר א', על תוכניות חדשות, על תכנון חדש, וב', על אזורים שקיימים כיום בעיקר בערים, ברשויות שהן עירוניות. מבחינת תכנון חדש, מדברים על החובה של סקר, של דברים שאתם עושים כבר היום, של סקר צל שהוא חייב להבין מה המצב היום, מה המצב המתוכנן, לפי שעות, דברים כאלה והוא בעצם נותן איזושהי דרישה של 50% הצללה במרחב הציבורי. מה זה אומר? זה אומר שאם קבלן יזם בונה מטראז' ב-X, הוא צריך 0.5X להצליל במרחב הציבורי. לפעמים המרחב הציבורי הזה לא קיים בתחום התוכנית שלו, ואז אפשר בעצם לקחת מקומות או שהם סמוכים לתחום התוכנית שלו, או שיש קישוריות כלשהי. כלומר, הליכה לתחנת אוטובוס, הליכה לבית ספר, וכדומה. אבל לפי המטראז' שנבנה, ככה תידרש ההצללה, במרחב הציבורי, לא במרחב הפרטי. אגב, הצללה היא הצללה. בחוק כתוב שיש עדיפות לעצים, אבל

הצללה יכולה להיות גם הצללה של מבנה, או הצללה מלאכותית, אפילו מדברים שם במיוחד על רשויות מדבריות. זה לא אתם עדיין, שזה בכלל משהו קשה. מבחינת המקומות הקיימים, אז גם דברים שנעשים כבר פה, סקר של כמה צל יש לנו, במיוחד באזורים שהם מרובי שימוש והצללה של האזורים האלה. ומשהו שהוא מאוד מאוד חשוב זה בקשה בחוק שלכל רשות עירונית יהיה מינוי אחראי בעירייה שהוא מינוי שאחראי על הצל. בעז קידר הראה כמה אנשים אחראים על הצל אצלכם, הרשימה הארוכה הזאת. עכשיו, לא חס וחלילה באים לקחת אחריות מתחומם, אבל חייב משהו אחד שמתכלל את הנושא הזה. חייב, שכשציבור מגיע, או כשברשות עצמה רוצים לעשות דברים, צריך בסופו של דבר אדם אחד עם תיבת מייל אחת, שהוא זה שמתכלל את כל נושא ההצללה. בהביננו איפה אנחנו חיים, אז אמרנו לכם, אנחנו לא סומכים רק על הנושא של החוק הלאומי, אלא עובדים גם יחד עם רשויות עירוניות כרגע כדי לנסות ולקדם את זה. גם מראייה שתנופת הבנייה היא מטורפת ולכן אנחנו חייבים להגיע עכשיו ולהתחיל מהדברים האלה ברגע זה, כשעכשיו התוכניות מאושרות, וגם מהבנה שיש רשויות שראות בדבר הזה תשתית חיונית לצל. דבר שחובה בעצם לספק לאזרחים ולכן היא רוצה את זה. עשינו פה פגישה עם פלג ונועה ובעז וטלי, נכון, גם הייתה ואני מצטערת אם אני שוכחת משהו, כי בסופו של דבר גם לנו זה מאוד, מאוד מסובך. מה צריך פה? יש פה חוק עזר עירוני? צריך פה הנחיה של מהנדס שהיא מחייבת? צריך החלטת וועדה מקומית? כמה מבנים נבנים? לפי זה אתה יכול לדעת מה האחריות פה של הרשות לעומת מה האחריות של הוועדה. כלומר, הדבר הזה הוא לא פשוט לבוא ולכתוב מה שאנחנו רוצים, בוא נעשה חוק. זה דבר שהוא הרבה יותר מסובך.

אסנת בנימין: האם חוק הצללה מטפל גם בלא לפגוע בהצללה, לא לכרות עצים?

אורלי בביצקי, מנהלת חוסן אקלימי "אדם טבע ודין": לא, חוק ההצללה כרגע לא מדבר על הגנה על עצים, חוק ההצללה הלאומית. במקומית בדיון עלה הדבר הזה, קיבלנו מכם את כל המידע כדי להבין לאיזה כיוון אנחנו הולכים מבחינת חוקים. הכדור נמצא אצלנו ואנחנו בישיבות עם האנשים שהם עורכי דין באדם טבע ודין, כדי להבין מאיזה כיוון אנחנו יכולים לפתור את הדבר הזה. דיברנו גם על הגנה על עצים. עלה פה הנושא של עצי מופת שהבנתי שרק בתל אביב קוראים לזה כך. עצים שהם מתנשאים, תרתי משמע, מעל עצים אחרים ויותר חשובים לעירייה, לכן אנחנו חושבים על דרך אולי לתת הגנה סטטוטורית לעצים האלה. ואז לא נצטרך כל פעם להתווכח מחדש. ושוב, הנושא של הממונה הוא נושא מאוד מאוד קריטי שאולי נוכל איך שהוא לעבוד אצלכם כי בסופו של דבר זה נראה כאילו קטן אבל זה פותר המון, המון בעיות. ודבר אחרון אומרת שברשות אחרת, בעירייה אחרת, בהקשר למה שאתם אומרים-הצללה מלאכותית, עבדנו עם סטודנטים מבצלאל, שיתנו לנו פתרונות להצללה מלאכותית. עבדנו איתם על כיכר, לא על רחוב, אני יודעת על הצללה מלאכותית לכיכרות. כל הסמסטר הם עבדו איתנו, ממש לפני שבוע זה הסתיים, עכשיו זה הולך להיות מוצג לרווחה בירושלים. אשמח להעביר לכם, כי יש שם דברים, לפעמים אתה נותן לאנשים צעירים, שניה שיפתחו לך את הקופסה, ופתאום.

נח עפרון: תודה. אורלי.

עמית איתן: אם אפשר הערה אחת ממש קטנה. אני לא הייתי בכל הדיונים, אני חושב אבל שיכול להיות שזה נידון, אבל דיון על עצים והצללה וכל מה שקשור לעצים, בלי איזושהי שותפות עם חברת חשמל, שזה אחד הגורמים הכי פוגעניים, הכי משחיתים והכי בעייתיים בהקשר הזה של עצים, זה קצת החמצה.

נח עפרון: זה ידוע, זה נדון, זה משהו שאנשים מנסים להתמודד אתו. עקרונית הזמן שלנו תם, אנחנו מאוד, מאוד רוצים לשמוע מהתושבות משפירא, אני מתנצל גם לא ידעתי עד, ארבע היום שאתן תהיו פה.

יערה פרץ: אנחנו דיברנו כבר, זה בסדר.

נח עפרון: אוקיי, אז תודה רבה לכולכם.

תום הדיון